

Syddansk Universitet
Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet
Institut for Idræt og Biomekanik

En undersøgelse af jagttegnsaspiranternes motivationer og forventninger til jagt

A study of motivations and expectations of aspiring hunters

Forfatter: Frederik Vestergaard Lachat

Vejleder: Jens Troelsen

Antal anslag: 143.828

Dato: 02.01.2019

Førord

Dette speciale er udarbejdet i efteråret 2018. Det henvender sig til alle, der interesserer sig for eller beskæftiger sig med jagt samt hvad der motiverer jægere og jagttegnaspiranter til at gå på jagt.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at takke nogle af dem, som har fulgt mig på rejsen gennem dette speciale.

Først og fremmest vil jeg gerne takke min vejleder Jens Troelsen for din målrettede og skarpe vejledning i såvel mit bachelor- som specialeprojekt. Endvidere vil jeg gerne takke Jes Mikkelsen og Marianne Ebbensgaard fra Danmarks Jægerforbund for at være åbne og hjælpsomme sparringspartnere og værter i forbindelse med alle mine undersøgelser. Tak til medarbejderne fra Danmarks Jægerforbund og de elever fra Kalø højskole, som har stillet op til interviews.

Sidst men ikke mindst skal der lyde en stor tak til Liselotte Drejer og Laura Drejer for jeres store hjælp i specialets sidste stadie.

Resume

Formål: Studier har vist, at jagtens formål gennem de seneste 50 år har udviklet sig. Dette betyder, at den nye generation af jægere har andre sociodemografiske baggrundsvariabler end de tidligere generationer. Derudover viser interne undersøgelser fra Danmarks Jægerforbund, at flere nye jægere forlader organisationen efter få år. Specialets formål er således at undersøge, hvilke forventninger og motivationer jagttegnaspiranter har til jagt, og hvordan deres forventninger bliver mødt efter erhvervelse af jagttegn. På baggrund af den genererede viden ønskes det at fremsætte relevante anbefalinger til Danmarks Jægerforbund.

Metode: Specialets empiri beror på kvantitative og kvalitative data fremkommet gennem en spørgeskemaundersøgelse af 81 jagttegnaspiranter og to fokusgruppeinterviews på i alt 8 jægere. Spørgeskemaet blev distribueret ud til flere jagttegnskurser gennem Danmarks Jægerforbunds interne netværk. Informanterne til fokusgruppeinterviewene har alle jagttegn og er udvalgt på baggrund af erfaring og alder. Databehandlingen er sket i Nvivo 12 og på survey-xact.dk.

Resultater: Spørgeskemaundersøgelsen og fokusgruppeinterviewene viser, at de mest fremherskende motivationer for jagt blandt deltagerne er at få naturoplevelser og at blive en del af jagtens sociale fællesskaber. Undersøgelsen viser endvidere, at deltagernes sociodemografiske baggrundsvariabler har stor betydning for, hvilke motivationer og forventninger de har til jagt. På baggrund af fokusgruppeinterviewene fremgår det, at flere informanternes tidligere motivationer ændrede sig efter deres oplevelser med jagt.

Konklusion: Af undersøgelsen fremgår det, at de mest fremherskende motivationer blandt de responderende jagttegnaspiranternes på flere områder er i overensstemmelse med den danske jægerstands motivationer. Det er endvidere fundet, at respondenternes forventninger ikke er i overensstemmelse med, hvad informanterne og de relaterede studier beskriver om jagtpraksissen. Det synes, at respondenter med flere jagtrelaterede privilegier vil opleve, at deres forventninger oftere bliver mødt end respondenter uden jagtrelaterede privilegier.

Abstract

Objective: Studies have shown that the purpose of hunting has developed over the past 50 years. This means that the new generation of hunters have other sociodemographic background variables than previous generations. In addition, internal studies from Danmarks Jægerforbund (Danish Hunters' Association) show that several new hunters cancel their membership only after a few years. The purpose of the present thesis is to investigate which expectations and motivations aspiring hunters have for hunting and how these expectations are realized when the hunting license have been acquired. Based on the knowledge from the present study, the goal is to be able to make relevant recommendations to the Danish Hunters' Association.

Method: The empirical data of the thesis is a mix of quantitative and qualitative data, obtained through a survey of 81 aspiring hunters and two focus group interviews on a total of 8 hunters. The survey was distributed to several hunting license courses through the Danish Hunters' Association's internal network. The informants in the focus group interviews all have a hunting license and are selected based on experience and age. The data was processed in Nvivo 12 and at survey-xact.dk.

Results: The survey and the focus group interviews show that the most prevalent motivations for hunting among the participants is *nature experiences* and *becoming part of the social hunting communities*. The study shows that the sociodemographic background variables of the participants' are of great importance to the motivations and expectations for hunting. Based on the focus group interviews, it appears that initial motivations of several informants' changed after their first experiences with hunting.

Conclusion: The study implicates that the most prevalent motivations among the aspiring hunters are largely consistent with that of the average Danish hunters. The study furthermore shows that the expectations of the respondents are not in accordance with that of the informants or with facts from related studies on Danish hunting practices. It seems that respondents with several hunting-related privileges will find their expectations being met more often than respondents without.

Indholdsfortegnelse

1. INDLEDNING	6
1.1 PROBLEMFOMULERING	8
1.2 FORMÅL.....	8
2. JÆGERES URBANISERING, MOTIVATION OG FORVENTNINGER – EN VIDENSOVERSIGT	9
2.1 SØGETILGANG OG INKLUSIONSKRITERIER	10
2.2 URBANISERINGENS PÅVIRKNING PÅ JAGTKULTUREN	12
2.2.1 Et jagthistorisk rids – en oversigt.....	12
2.2.2 Jægerens urbanisering	13
2.2.3 Jagttegnaspirantens urbanisering.....	13
2.3 NIMRODEN OG NOVICENS MOTIVATIONER, FORVENTNINGER OG ERFARINGER	14
2.3.1 Nimrodens motivationer, forventninger og erfaringer.....	14
2.3.2 Novicens motivationer og forventninger.....	15
2.4 FORHINDRINGER FOR NOVICEN OG JAGTTEGNASPIRANTEN	16
2.4.1 Prøverne.....	16
2.4.2 Adgang til jagt	17
2.4.3 Et økonomisk aspekt.....	17
2.5 DELKONKLUSION	17
3 TEORI	18
3.1 BEGREBSAFKLARING	19
3.1.1 Motivation.....	19
3.1.2 Forventning.....	19
3.2 MOTIVATIONSTEORIER.....	20
3.2.1 Valg af teorier	20
3.2.2 Indre versus ydre motivation.....	21
3.2.3 Maslows behovspyramide.....	22
3.2.4 Sammenføjning.....	24
3.3 OPSUMMERING	26
4. FORSKNINGSDESIGN OG METODE	27
4.1 FORSKNINGSDESIGN	27
4.2 KVANTITATIV OG KVALITATIV FORSKNING	29
4.2.1 Argumentation for valg	30
4.3 SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE	30
4.3.1 Argumentation for valg	30
4.3.2 Rekruttering.....	31
4.3.3 Spørgeskemaet.....	31
4.3.4 Planlægning og gennemførelse.....	32
4.3.5 Databearbejdelse.....	33
4.4 FOKUSGRUPPEINTERVIEW	33
4.4.1 Argumentation for valg	33
4.4.2 Rekruttering.....	34
4.4.3 Interviewguiden.....	35
4.4.4 Planlægning og udførelse	36
4.4.5 Transskription.....	37
4.5 ANALYSESTRATEGI.....	37
4.5.1 Deskriptiv Statistik	37
4.5.2 Tematisk analyse	38
5. RESULTATER	39

5.1. PRÆSENTATION AF RESULTATER FRA SPØRGESKEMAUNDERSØGELSEN.....	40
5.1.1 Demografi.....	40
5.1.2 Motivationer.....	41
5.1.3 Forventninger.....	48
5.2. PRÆSENTATION AF RESULTATER FRA FOKUSGRUPPEINTERVIEWENE.....	51
5.2.1. Motivationer og forventninger for at erhverve jagttegn.....	51
5.2.2 Mødet mellem motivationerne, forventningerne og jagten.....	54
5.2.3 Nye motivationer og forventninger.....	56
5.3 HOVEDFUND.....	58
6. DISKUSSION.....	59
6.1 DELTAGERNES MOTIVATIONER OG FORVENTNINGER FØR ERHVERVET JAGTTEGN.....	59
6.1.1 Deltagernes motivationer.....	59
6.1.2 Deltagernes forventninger.....	62
6.1.3 En pejling på baggrunden for deltagernes motivation.....	65
6.2 MØDET MELLE M JAGTEN, MOTIVATIONERNE OG FORVENTNINGER SAMT JÆGERENS MOTIVATIONER.....	66
6.2.1 Mødet mellem jagten, motivationerne og forventningerne.....	67
6.2.3 Nye motivationer.....	68
6.3 PROBLEMATIKKER FOR JAGTTEGNASPIRANTEN.....	70
6.4 METODE- OG TEORIKRITISK DISKUSSION.....	71
6.4.1. Generelle betragtninger.....	71
6.4.2 Diskussion af deltagersammensætningen.....	72
6.4.3 Metodekritik.....	74
6.4.4 Kritik af teori.....	76
7 KONKLUSION.....	77
8 PERSPEKTIVERING.....	79
8.1 ANBEFALINGER TIL DJS UNDERVISNINGSANSVARLIGE MEDARBEJDERE.....	79
8.2 ANBEFALINGER TIL DJS LOKALFORENINGSANSVARLIGE.....	79
8.3 GENERELLE BETRAGTNINGER.....	80
LITTERATURLISTE.....	81
BILAG A – HANSENS TABEL FOR JÆGERSTANDENS MOTIVATIONER.....	85
BILAG B – LUNDHEDE, ET. AL. TABEL FOR JÆGERSTANDENS MOTIVATIONER.....	85

1. Indledning

Jagt har siden stenalderen været en del af Danmarkshistorien, hvor dens funktion var en af de primære fødekilder for fortidsmennesket. Motivationen for at gå på jagt var drevet af behovet for at sikre sin egen og familiens overlevelse (Gebauer & Price, 2005, s. 8). Helt op til 1960'erne, hvor Danmark undergik en agrar revolution, var jagt stadig en del af husholdningsøkonomien. Fra midten af 1900-tallet blev landbruget effektiviseret, og de små landbrug blev lagt sammen. Menneskelig arbejdskraft blev erstattet med maskiner, hvilket resulterede i en urbanisering af

befolkningen samt jægerens funktion. Omkring samme tid opstod en mindre revolution inden for danskernes natursyn, hvor friluftslivsudviklingen påvirkede mange aspekter af danskernes aktiviteter i naturen og ikke mindst jagtkulturen. Med udgangspunkt i urbaniseringen og friluftslivsudviklingen skiftede jagtens formål således fra at være en del af husholdningen til at blive en rekreativ friluftaktivitet (Buus, 2007, s. 1-3); (Larsen, 2008, s. 9, 13, 16).

Tidligere studier har undersøgt den danske jægerstands motivation for jagt og fundet, at jagt som rekreativ friluftaktivitet har indvirkning på jægerstandens motivationer. Således motiveres størstedelen af danske jægere af de *naturoplevelser* og det *fællesskab*, som jagten ofte fordrer til. Endvidere anvendes jagt også som en bevidst sundhedsfremmende aktivitet, da store dele af jægerskaren motiveres af jagtens *stressnedsættende* effekt (Lundhede, Jacobsen, & Thorsen, 2015, s. 58); (Jensen, 2007, s. 18) og (Hansen, 2000, s. 81).

Forskningen viser, at urbaniseringsgraden for danske jægere har været sløvere end urbaniseringsgraden for den almene danske befolkning. Det betyder, at en stor del af den ældre generation af danske jægere stadig har haft opvækst i den agrare kultur (Hansen, 2000, s. 43).

Nyere undersøgelser viser, at urbaniseringsgraden blandt jægerne inden for de sidste 15 år er tiltaget. Det betyder, at de nye jægergenerationer ofte har andre sociodemografiske baggrundsvariabler end tidligere generationer. Hvor jægere tidligere erhvervede sig et jagttegn i en ung alder, var bosat på landet, typisk var mand og præget af familietraditioner, er den nye generation af jægere en heterogen gruppe. Den nutidige jæger erhverver sig jagttegn i en ældre alder, kan både være mand eller kvinde, er højere uddannet, kan både være bosat i storbyen eller på landet og inddrager oftere deres partnere i jagten. (Asferg, 2006, s. 108-109); (Hansen, Peterson, & Jensen, 2012, s. 449). Den nye jægerstype har pga. ændrede sociodemografiske baggrundsvariabler andre forudsætninger for at gå på jagt.

Det fremgår af studierne, at den nye jægerstypes sociodemografiske baggrundsvariabler har påvirkning på dennes jagtpraksis, motivationer og forventninger (Jensen, 2007, s. 18-25). Mange novicejægere, hvilket betyder nyjæger (Kanstrup, 2006, s. 106), har begrænset adgang til jagtområder og få jagtrelationer. Flere novicejægere introduceres ofte til jagten gennem medier, venner og kollegaer, hvilket adskiller sig fra den traditionelle indgagsvinkel, der er inspireret af familietraditionen. Flere novicejægere har dermed få eller ingen jagterfaringer (Jensen, 2007, s. 23

og 37). Dermed formodes det, at mange nye novicejægers forventninger ikke er i overensstemmelse med de erfaringer, de får på deres første jagter.

Jeg er selv novicejæger og er også en del af den nye generation af jægere. Jeg havde ingen jagterfaring og oplevede selv, at mine forventninger og motivationer ikke var i overensstemmelse med mine første jagterfaringer. Derfor tog jeg kontakt til Danmarks Jægerforbund (DJ), der gennem de sidste år har haft en øget interesse for den nye generation af jægere med henblik på at undersøge, om mine oplevelser var i overensstemmelse med andre novicejægere og jagttegnaspiranter. DJ kendte ikke til studier eller undersøgelser, der har behandlet jagttegnaspiranters forventninger og motivationer samt om disse er i overensstemmelse med det, der opleves på jagterne. DJ havde derimod interne undersøgelser, der viste, at mange novicejægere stoppede som foreningsmedlemmer kort efter, de havde erhvervet sig et jagttegn. Novicejægerne frafald var så påfaldende, at en fælles interesse blev skabt med henblik på at undersøge, hvilke motivationer og forventninger den nye generation af jægere besidder, og hvordan deres forventninger bliver mødt på jagterne.

Med udgangspunkt i friluftskulturens og urbaniseringens fortsættende udvikling og påvirkning på jagtkulturen samt den fællesinteresse, der er opstået mellem DJ og jeg selv, er fokuset i nærværende speciale rettet mod jagttegnaspiranternes motivationer og forventninger, og hvordan disse forventninger bliver mødt.

Specialeprojektet skal besvare følgende problemformulering.

1.1 Problemformulering

Hvilke forventninger og motivationer har jagttegnaspiranter til jagt, og hvorledes bliver disse forventninger mødt efter erhvervet jagttegn?

1.2 Formål

Med afsæt i problemformuleringen er opgavens formål at frembringe viden om, hvilke forventninger og motivationer jagttegnaspiranter har til jagt samt hvordan disse imødekommes på jagterne. Opgavens formål er endvidere at undersøge, hvorledes jagttegnaspiranternes demografi påvirker deres forventninger og motivationer.

Med udgangspunkt i at der endnu ikke er lavet undersøgelser af danske jagttegnaspiranternes forventninger og motivationer for jagt, har den genererede viden til formål at fremsætte anbefalinger, der kan bruges i undervisningen af kommende jagttegnaspiranter. Anbefalingerne vil først og fremmest tage udgangspunkt i en forebyggelse af falske og urealistiske forestillinger om jagt. Med undersøgelsen og anbefalingerne kan DJ gennem undervisning servicere kommende jagttegnaspiranter om, hvad de kan forvente af deres fremtidige jægerliv.

Et andet formål er, at DJ kan anvende undersøgelsen og anbefalingerne til at skærpe tilknyttede lokalforeninger. Jagtforeninger besidder ofte medlemmer tilhørende én eller få målgrupper, hvorfor jagtforeningerne også har behov for at få viden om deres specifikke målgruppe. En øget viden om jægere og jagttegnaspiranternes motivationsbaggrund giver lokalforeninger mere optimale forudsætninger for at organisere deres aktiviteter efter eksisterende og kommende medlemmers ønsker.

2. Jægeres urbanisering, motivation og forventninger – en vidensoversigt

I dette kapitel samles viden og forskning, som allerede eksisterer inden for danske jægeres motivation og forventninger med henblik på at facilitere en vidensoversigt. Formålet er at

undersøge, hvilke dele af problemformuleringen den eksisterende litteratur kan besvare, således at nærværende undersøgelse præventivt kan præciseres til at besvare hele problemformuleringen. For at overskueliggøre den større mængde litteratur, inddeles disse i tematiske afsnit som er følgende: Jægerens urbanisering, udviklingen for jagttegnaspiranterne, nimrodens – hvilket betyder erfaren jæger (Kanstrup, 2006, s. 106) - og novicejægerens forventninger, motivationer og erfaringer med jagt, og slutteligt de forhindringer novicejægeren og jagttegnaspiranten kan opleve.

2.1 Søgetilgang og inklusionskriterier

Følgende viden er tilvejebragt på baggrund af en systematisk søgetilgang. Problemformuleringen har været styrende for, hvilke inklusionskriterier den eksisterende viden skulle opfylde.

Der er udarbejdet en søgematrix for at opretholde en systematisk tilgang. Søgematrixen er bl.a. udarbejdet på baggrund af nøgleord taget fra problemformuleringen. Der er anvendt bloksøgning med det formål at specificere søgningen. I hver blok er der indsat synonymer af samme ord, der kombineres ved brug af 'OR'. Hver søgeblok indeholder ord, der skal indgå i studierne eller artiklerne. Disse kombineres ved brug af 'AND'. Da flere artikler oftest er på engelsk, er der søgt med både engelske og danske termer. Søgekæden er:

Tabel 2.1 - Søgematrix

Blok 1 Søgeord: Jagt	← → Blok 2 Søgeord: Danmark	← → Blok 3 Søgeord: Motivation/forventning
-------------------------	-----------------------------------	---

OR	<i>Hunting</i> <i>Wild game</i> <i>Recreational Hunting</i> <i>Hunting license</i>	<i>Denmark</i> <i>Danish Sea</i> <i>Danish territory</i>	<i>Motivation</i> <i>Motive</i> <i>Ambition</i> <i>Desire</i> <i>Expectation</i> <i>Expectancy</i>
	AND	AND	

Først er der foretaget en screening efter videnskabelige artikler og studier på SDU's online bibliotek. Efterfølgende er der specifikt søgt på databaserne: *Scencedirect*, *Agecon*, *Wildlife research* og *Taylor & Francis*.

Udvalgte artikler og studier skulle opfylde følgende inklusionskriterier:

- Undersøgelsen skal være foretaget i Danmark
- Udgivet på dansk eller engelsk
- Udgivet efter år 1990
- Der skal indgå mindst et af følgende temaer: Jagtmotivation eller jagtforventninger for hhv. danske jægere eller jagttegnaspiranter, dansk jagturbanisering, jagtproblematikker for danske jægere eller jagttegnaspiranter, jagt og friluftsliv i Danmark

Kriteriet om at undersøgelsen skal være foretaget i Danmark er valgt, da skandinavisk og især dansk jagt har en unik jagttradition og historie (Hansen, Peterson, & Jensen, 2012, s. 3). Sammenligninger med internationale studier er dermed ikke vurderet repræsentativ for den danske jagttradition.

Ud over søgningen på databaser er der også søgt på SDU's onlinebibliotek. Der er søgt efter udgivende bøger og foreningsbaseret eller statslige undersøgelser.

Derudover er miljøministeriet og DJ blevet kontaktet telefonisk for at fremskaffe interne og eksterne undersøgelser fra deres databaser.

Slutteligt er referencelister for alt funden litteratur blevet screenet for yderligere relevant litteratur.

Ud fra ovenstående inklusionskriterier er følgende litteratur blevet gennemlæst og valgt, hvorefter den er blevet systematiseret i understående temaer.

2.2 Urbaniseringens påvirkning på jagtkulturen

I følgende afsnit redegøres for jægerens urbanisering og dennes påvirkning på jagtkulturen. Et kendskab til jagtkulturens udvikling giver et indblik i jægeres og jagttegnaspiranternes motivationer.

Jagt i Danmark kan spores tilbage til stenalderen, hvor den i en særlig grad var en del af overlevelsesstrategien (Righter & Noe-Nygaard, 2003, s. 1). I nærværende afsnit er der sat fokus på perioden fra midten af 1900-tallet og frem, idet denne periode er karakteriseret ved transitionen fra jagt som erhverv og supplement til føden til jagt som en rekreativ aktivitet (Buus, 2007, s. 2-3).

2.2.1 Et jagthistorisk rids – en oversigt

Danmark har en lang jagthistorie med en jagtkultur, som er stærkt påvirket af jagttraditionerne i det franske, tyske og engelske aristokrati og af de skandinaviske jagttraditioner som supplement til husstandsøkonomien. Med undtagelse af jagt på vådområderne og på havet, som var tilgængelig for alle borgere, var jagt stort set kun forbeholdt kongeriget og aristokratiet indtil 1840 (Hansen, Peterson, & Jensen, 2012, s. 447). Mellem 1851 og 1931 blev jagt gradvis demokratiseret. Demokratiseringsprocessens væsentligste lovgivningsmæssige led var ophævelsen af stavnsbåndet i 1788, jagtforordningen af 20. Maj 1840 - der lagde jagteretten til ejendomsretten – og Lens afløsningen i 1919, der tvang godsejerne til at afstå mange af deres tidligere rettigheder herunder, at de blev påtvunget at sælge deres tilhørende fæstegårde (Hansen, 2000, s. 35). Fra midten af 1900-tallet blev landbruget effektiviseret med maskiner, og store mængder menneskelige arbejdskraft var ikke nødvendig i landbruget mere. Dette resulterede i en urbanisering af befolkningen og derfor også af jægere. Jagtens formål skiftede således fra at være en del af husholdningen til at blive en rekreativ aktivitet (Buus, 2007, s. 1-3); (Larsen, 2008, s. 9, 13, 16).

Den demografiske fordeling af jægere er i dag således, at 36,6% af jægerne er på landet, 16% bor i små byer under 2000 indbygger, mens 39,4% bor i byen (Hansen, 2000, s. 66). Endvidere er 226.639 personer jagttegnsberettiget (Danmarks Jægerforbund, 2018), hvoraf 176.943 har indløst jagtтеgn i 2018. Fordelingen mellem mænd og kvinder med jagtтеgn er 93,6% mænd og 6,4% kvinder. Ca. 52,7% af alle jagtтеgnsløserne nedlagde vildt i 2017/2018, hvoraf der i gennemsnit blev nedlagt 22,6 stykker vildt (Christensen, Balsby, & Mikkelsen, 2018, s. 5).

2.2.2 Jægerne urbanisering

Med udgangspunkt i ovenstående litteraturs redegørelse for Danmarks urbanisering vil understående afsnit være undersøgende på jægerne urbaniseringsgrad.

Et studie gennemført på Roskilde Universitet har undersøgt forholdet mellem jægere og deres sociodemografiske baggrundsvARIABLER. Studiet viser, at den danske urbanisering har medført en befolkningsnedgang på landet i perioden 1960-2000, hvorimod de mellemstore byer har oplevet befolkningstilvækst i den samme periode (Hansen, 2000, s. 40). Af samme studie fremgår det, at jægerne ikke har opnået samme urbaniseringsgrad som den øvrige befolkning, men at urbaniseringen af jægere er under større forandringer, da stadig flere jægere flytter fra deres barndomshjem på landet til større byer (Hansen, 2000, s. 43). Grunden til at mange jægere stadig bor på landet skyldes, at mange ældre jægere er fra en generation, hvor jagt stadig var en del af landbrugskulturen (Hansen, 2000, s. 43). Dette viser sig dog at være i forandring ud fra et studie offentliggjort i Tidsskriftet "Jæger" i 2006, hvor det beskrives, at urbaniseringen er under drastisk forandring. Den nye generation af jagttegnsløser kommer i højere grad fra storbyerne end tidligere. Eksempelvis var næsten 16% af alle novicejægere fra København og ca. 11% fra Århus. Dertil ses et fald af novicejægere i landdistrikterne. Ifølge artiklen er dette et udtryk for en omfangsrig udskiftning af jæger typer i jægerskaren (Asferg, 2006, s. 108-109). De to studier viser altså, at jægerne i højere grad end tidligere er urbaniseret.

2.2.3 Jagttegnaspirantens urbanisering

Ovenstående studier har påvist, at urbaniseringsgraden af jægere og jagttegnaspiranter stadig er stigende. I understående afsnit redegøres der videre for urbaniseringens påvirkning af danske jagttegnaspiranter.

I et dansk studie, publiceret af CSIRO¹¹ fra 2012, er sammenhængen mellem alder, køn og bosættelse for jagttegnaspiranter blevet undersøgt. Studiet viser, at gennemsnitsalderen for jagttegnaspiranter siden 1940 har været støt stigende. Hvor gennemsnitsalderen for jagttegnaspiranter i 1940 ca. var 16-17 år, er gennemsnitsalderen anno 2006 ca. 35 år (Hansen, Peterson, & Jensen, 2012, s. 448). Studiet stemmer overens med andre undersøgelser, hvor gennemsnitsalderen for jagttegnaspiranter i 1998/1999 var 29,5 år og gennemsnitsalderen i 2004/2005 31,2 år (Asferg, 2006, s. 117). Der ses altså er der overensstemmelse mellem flere

undersøgelser, at gennemsnitsalderen for jagttegnaspiranter er stigende.

Ifølge undersøgelsen fra Roskilde Universitet skyldes aldersstigningen, at færre unge vokser op med en tilknytning til land- eller skovbrug, og at flere unge vokser op med en urban baggrund, hvor det ikke er en selvfølge, at et familiemedlem er jæger. Erhvervelse af jagttegn er dermed ikke ligesom tidligere en integreret del af landbrugsopvæksten men derimod et spørgsmål om et aktivt tilvalg af en rekreativ aktivitet (Hansen, 2000, s. 45 og 71). Aldringen af jagttegnaspiranter skyldes endvidere, at jagt er blevet en dyr fritidsaktivitet, hvilket i mange tilfælde kan være en økonomisk barriere for den yngre gruppe til forskel fra en ofte mere økonomisk veletableret ældre aldersgruppe (Hansen, 2000, s. 67); (Engsbye, 2006, s. 101).

Da skaren af jagttegnaspiranter er blevet ældre, er der samtidig sket en forskydning af jægerens alder generelt. Da der før var mange unge til at trække gennemsnitsalderen ned, viser tallene nu, at gennemsnitsalderen for jægere er steget generelt. Da den typiske alder for en jæger på var 30 år i 1970'erne (Jensen, 2007, s. 13), forskydes alderen i Hansens undersøgelse fra 2000 til at ligge i intervallet 35-60 år (Hansen, 2000).

Slutteligt viser tre forskellige undersøgelser, at en stadig øget urbanisering og en stadig større tilslutning til rekreativ jagt medfører en stigning af antallet kvindelige jægere. Hvor andelen af kvindelige jagttegnsløsere i 70'erne kun var på 1% (Hansen, 2000, s. 71), viser nye tal en stigning til 6,4% (Christensen, Balsby, & Mikkelsen, 2018, s. 5). Ifølge CSIRO-studiet skyldes dette, at flere mænd introducerer deres partnere til jagt med fokus på at skabe en rekreationel familieaktivitet (Hansen, Peterson, & Jensen, 2012, s. 449).

2.3 Nimroden og novicens motivationer, forventninger og erfaringer

Flere studier har undersøgt jægerens motivationer, forventninger og erfaringer, hvilke vil blive præsenteret i understående afsnit.

2.3.1 Nimrodens motivationer, forventninger og erfaringer

Nimrodens erfaringer fra jagten inddrages i dette afsnit, da gruppen vil fungere som en slags kontrolgruppe for jagtens reelle udtryk. Nimrodens erfaringer, motivationer og forventninger er vigtige at kende for at kunne diskutere, hvordan jagttegnaspiranternes motivationer og

forventninger med stor sandsynlighed imødekommes. Studierne, som præsenteres i understående afsnit, er primært baseret på nimrodens motivationer for jagt.

En sammenligning af Hansens undersøgelse fra 2000 (Hansen, 2000, s. 81) og en undersøgelse fra Københavns universitet fra 2015 (Lundhede, Jacobsen, & Thorsen, 2015, s. 58) viser, at jægerens motivation kun har ændret sig lidt på 15 år.

Sammenligningen viser, at der er stor overensstemmelse med, at *naturoplevelser* er langt den største motivation for jagten. I Hansens undersøgelse har 85% svaret, at *naturoplevelser* var motiverende, hvorimod 83% af respondenterne i undersøgelsen fra Københavns universitet svarede *naturoplevelser*. Motivation for *socialt fælleskab* viser en større forskellighed, hvor studiet fra 2000 viser, at 65,9% af jægerne forbinder jagten med et sociale aspekt, viser studiet fra 2015, at kun ca. 58% forbinder jagten med et socialt aspekt. Studierne differerer endnu mere på *arbejdet med hunden* med en besvarelsesfrekvens på 29,6% i 2000 og en besvarelsesfrekvens på ca. 46% i 2015. Resten af motivationerne er i højere grad i overensstemmelse. Tabellerne kan ses i bilag A og B.

I Hansens studie er motivationerne blevet krydsanalyseret på tværs af alder og bosted. Ifølge Hansen ændres jægerens adfærd og motivationer sig med alderen. I en ung alder motiveres jægerne i høj grad af individuelle og præstationsorienterede jagtformer, hvorimod ældre jægerne orienteres mod mere sociale jagtformer. Således angiver jægere mellem 20-29 år oftest *spændingsmotivet*, som værende drivkraften, hvorimod jægere mellem 30-39 år angiver *afstresningsmotivet*. Jægere mellem 50-59 år angiver *trofæmotivet*, som værende drivkraften, hvorimod at de ældre jægere i stedet vægter *det sociale* (Hansen, 2000, s. 61-62). Endvidere har urbaniseringsgraden også haft indflydelse på jagtadfærden. I de store byer er interessen for småvildtsjagten mindre, ligesom antallet af jagtdage er færre end hos jægere fra mindre byer eller landet (Hansen, 2000, s. 58 og 70).

2.3.2 Novicens motivationer og forventninger

Det er kun fundet ét gennemført studie med fokus på nye jægeres motivation, hvilket er DJs egen undersøgelse af novicer fra 2006. Studiet viser, at novicens mest besvarede motivation er *naturoplevelser* med 87,8% efterfulgt af *det sociale fælleskab* og *afstresning*, som begge er på 57,8% og *spænding* med 36,2% (Jensen, 2007, s. 18). Sammenlignes studiet med studierne fra

nimroden, så er besvarelsesfrekvensen for *naturoplevelser* og det *socialt fælleskab* i større grad ens. Især *afstresning* skiller sig ud ved henholdsvis at være 10% og ca. 15% højere for novicen. Gennemsnitsalderen for respondenter i DJs undersøgelse var ca. 35 år. Studiets respondenter er ikke helt repræsentativ for landets novicejægere, da gennemsnitsalderen for novicejægere i tilsvarende periode var på 25,8 år (Jensen, 2007, s. 47).

Studiet viser endvidere, at størstedelen af novicejægerne bliver inviteret på jagt og ikke selv har adgang til eget jagtstykke. Af jagtformer har de fleste novicer prøvet småvildtsjagt efterfulgt af bukkejagt og fuglejagt på vandet. Endvidere har de fleste novicejægere en forventning om at prøve bukke-/hjørtevildtsjagt efterfulgt af jagt efter fuglevildt på havet (Jensen, 2007, s. 25-26).

2.4 Forhindringer for Novicen og Jagttegnaspiranten

Litteraturen viser, at flere jagttegnaspiranter og novicejægere kan møde flere barrierer, der kan forhindre deres jagtadfærd og motivationer, hvilke jeg vil undersøge nærmere i nedstående afsnit.

2.4.1 Prøverne

Efter en modificeret jagtlov af 2014 er der opstillet krav til, at jagttegnaspiranter skal bestå en haglskydeprøve efter beståelse af deres jagtprøve. En undersøgelse fra DJ viser, hvor mange jagttegnaspiranter der består jagtprøven og haglskydeprøven. Undersøgelsen bevidner, at der i 2013 var 81% beståede jagtprøver, 66% beståede i 2014, 67% beståede i 2015, 60% beståede i 2016 og 63% beståede i 2017. Den gennemsnitlige beståelsesprocent er 67,4% (Winckelmann, 2018, s. 2). Altså består over 30% af jagttegnaspiranter ikke deres jagttegn.

Det fremgår også af undersøgelsen, at der ved den efterfølgende haglprøve i 2014 var en beståelsesprocent på 55%, 57% bestod i 2015, 59,7% bestod i 2016 og 58% bestod i 2017. Dette er en gennemsnitlig beståelsesprocent på 57,4% (Winckelmann, 2018, s. 2).

Tallene skal ikke anskues som værende gældende for den enkelte person, da man har to forsøg til at bestå jagtprøven pr. år og uendelige forsøg på haglprøven. For jagtprøven betyder det, at dublinger kan forekomme som en del af statistikken. For haglprøven vides det ikke, hvor mange forsøg der er anvendt (Winckelmann, 2018, s. 4).

2.4.2 Adgang til jagt

DJs undersøgelse fra 2006 viser, at 36% af novicejægerne bliver inviteret til jagt og at kun ca. 15% har adgang til eget jagtstykke. Resten køber sig ind på jagtstykker, benytter den frie jagt på fisketerritoriet eller låner andres jagtstykker. Dermed har de fleste ikke fri mulighed for at tage på jagt, når de vil (Jensen, 2007, s. 23). Endvidere viser undersøgelsen, at det kræver et jagtrelateret netværk at blive inviteret på jagt. Mange urbane novicejægere besidder ikke netværket, da de ikke er opvokset med familiære eller andre jagtrelationer (Jensen, 2007, s. 28-29).

CSIRO-studiet beretter, at urbaniserede novicejægere oplever mange strukturelle hindringer til jagt, herunder længere afstande fra bopæl til jagtområder. Dermed vil jagt ofte favorisere ældre jægere med bil (Hansen, Peterson, & Jensen, 2012, s. 449).

2.4.3 Et økonomisk aspekt

Af studiet fra Københavns Universitet fremgår det, at den danske jægerstand årligt har udgifter for 11.829 kr. til jagt (Jacobsen, Jensen, Bakhtiari, & Thorsen, 2014, s. 22). Derimod viser DJs undersøgelse, at novicejægeres årlige udgifter til jagt er mellem 2.000-10.000 kr. (Jensen, 2007, s. 37). Samtidig fremgår det, at 73,9% af novicejægere går på jagt på andres arealer (Jensen, 2007, s. 23), hvorfor det er sandsynligt, at de ikke har høje udgifter til jagtleje.

En anden undersøgelse fra Københavns Universitet viser endvidere, at den gennemsnitlige hektarpris ved jagtleje ligger på næsten 300 kr. Dertil var antallet af hektar gennemsnitligt ca. 160 hektar pr. lejemål. Dette svarer til en udgift på ca. 48.000 kr. Jagtstykkerne bliver oftest lejet ud til konsortier, hvilket sænker prisen betydeligt (Lundhede, Jacobsen, & Thorsen, 2008, s. 26).

2.5 Delkonklusion

Det fremgår af studierne, at der er sket en urbanisering af jægerne og jagttegnaspiranterne, og at urbaniseringen har haft påvirkning på den danske jagtkultur. Den nye generation af jægere er blevet ældre samtidig med, at der er kommet en øget tilstrømning af kvindelige jægere. For den nye generation af jagttegnaspiranter ses en endnu større urbaniseringsgrad end hos jægerne generelt. Resultatet peger på, at urbaniseringen ikke er stagneret, men fortsat er i udvikling og viser endvidere, at der stadig er en stor andel af ældre jægere med en landbrugskulturel baggrund. Derfor antages det, at den nye generation af jægere med tiden i mindre grad vil afspejle landbrugskulturen.

Ifølge studierne er der ikke stor forskel mellem novicen og nimrodens motivationer og forventninger til jagt. I begge tilfælde viste undersøgelserne, at *naturoplevelserne* var den førende motivation, efterfulgt af en motivation for *sociale fællesskaber*. I sammenligningen mellem de to grupper jægergrupper varierer afstresningsmotivet med helt op til 15%, hvilket er den største forskel mellem gruppernes motivationer.

Det fremgår af studierne, at der ved jagt kan opstå flere forhindringer for jagttegnaspiranten og novicejægeren. Bl.a. er beståelsesprocenten relativ lav for jagt- og haglprøven. Det vides ikke, om flere af aspiranterne prøver igen årene efter, men med udgangspunkt i at prøverne kræver omfattende undervisning og økonomi, peger tallene på, at flere jagttegnaspiranterne ikke erhverver sig et jagttegn.

Undersøgelserne viser endvidere, at det kan være problematisk for flere urbane novicejægere at komme på jagt, da adgang til jagt ofte opnås gennem jagtrelationer eller egen jord. Selvom den økonomiske post for en novice er væsentlig lavere end den økonomiske post for en nimrod, peger det på, at jagt er en dyr fritidsaktivitet.

Den viden, som er samlet i ovenstående afsnit, besvarer primært udviklingen, som jægerne har gennemgået de sidste mange år, hvilket er baggrunden for jægerens nuværende motivationer. Derudover beretter litteraturen om jægeres jagtadfærd og jagtpraksis.

Afsnittet besvarer ikke, hvilke forventninger og motivationer jagttegnaspiranter har, inden de erhverver et jagttegn, samt hvordan deres forventninger bliver mødt. Der er derfor grund til videre undersøgelse af dette.

3 Teori

I følgende afsnit gennemgås udvalgte definitioner af problemformuleringens begreber, samt de teorier der anvendes i diskussionen. Formålet med kapitlet er at introducere og begrunde valget for de definitioner og teorier, som applikeres i diskussionen. Indledningsvis præsenteres den valgte definition af begreberne *motivation* og *forventning*. Hernæst diskuteres, hvordan begreberne knytter an til valget af teorierne. Endvidere redegøres der for teorien om indre og ydre motivation og

Maslows behovspyramide. Der redegøres for, hvordan mennesket motiveres, og hvordan motivationerne kan inddeles i teorierne. Slutteligt sammenføres teorierne gennem elementer fra Herzbergs to-faktorteori, hvortil der redegøres for det analytiske sigte med at anvende behovspyramiden og indre og ydre motivation i forhold til problemformuleringen.

3.1 Begrebsafklaring

Begreberne *motivation* og *forventning* er begge genstand for nærværende undersøgelse, da begge indgår i selve problemformuleringen. Begge begreber bruges ofte i vores daglige tale, på mange forskellige måder og i mange forskellige sammenhænge. Derfor defineres begreberne motivation og forventning i følgende afsnit.

3.1.1 Motivation

Ordet motivation er et ældre ord, der oprindeligt stammer fra latin, *movere*, og oversat betyder ”at bevæge” (Renolen, 2011, s. 43). Altså kan ordet motivation i sig selv ikke anvendes til meget, da det blot er et synonym for bevægelse. Det må derfor kontekstualiseres, så det kan benyttes som et anvendeligt begreb. I nærværende speciale er Kaufmanns kontekstualisering og definition valgt, der beskriver motivation som værende en ”...proces, som igangsætter, giver retning til, opretholder og bestemmer intensitet i adfærd...” (Renolen, 2011, s. 43). Begrebet forstås derfor som en forklaring på, hvad der bevirker menneskets aktivitet.

Motivation kan yderligere knyttes til begrebet *behov*. I denne henseende skal behov forstås som en medfødt eller tillært mangeltilstand, der opbygger en spænding, som mennesket forsøger at afhjælpe gennem en målrettet adfærd. Behov skal ikke forstås singulært men som en bred vifte af forskellige menneskelige behov (Katzenelson, 2017).

3.1.2 Forventning

I relation til motivation er begrebet forventning. Mens behov ofte anses for at være en underbevidst foreteelse, har mennesket også oplevede ønsker og formål som vigtige motivationsfaktorer. Iht. ønsker og formål tillægges begrebet forventning betydelig vægt. Mennesket forventer positive og negative resultater af et formål eller ønske (Katzenelson, 2017). Motivation er dermed ofte efterfulgt af en forventning om et resultat af et ønske, formål og også behov. Altså er begreberne forventning og motivation dermed knyttet tæt til hinanden. I nærværende speciale anvendes *Den*

danske ordbogs definition af *forventning*. Ordbogen angiver, at forventning er en formodning om, hvordan noget vil ske eller en forestilling, som man (bevidst) gør sig om noget fremtidigt (Den Danske Ordbog).

3.2 Motivationsteorier

Ud fra litteratursøgningen er der ikke fundet teorier, der specifikt er udviklet til at forklare jægeres motivationer og forventninger. Det er dermed nødvendigt at modificere allerede kendte motivationsteorier til at analysere jægere og jagttegnaspiranternes motivationer og forventninger.

I understående afsnit argumenteres for valg af teori efterfulgt af en præsentation af teorierne og modellerne.

3.2.1 Valg af teorier

I søgen efter teorier, som kan applikeres på empirien, har problemformuleringen været grundstenen for afgrænsningen. Problemformuleringen baserer sig på to hovedundersøgelser. Først undersøges motivationer og forventninger hos jagttegnaspiranten, hvorefter der undersøges, hvordan forventningerne bliver mødt på jagt. Altså er undersøgelsen bygget op omkring begreberne motivation og forventning, og teorien må dermed afspejle disse begreber. I nærværende speciale bliver der anvendt to motivationsteorier: Teorien om indre og ydre motivation og Maslows behovspyramide.

Indre og ydre motivation er en af de mest overordnede og alsidige motivationsteorier. Teorien er valgt, da den fokuserer på baggrunden for menneskets motivation. Denne baggrundsviden for jagttegnaspiranternes og jægerens motivation bevirker, at det er muligt at kategorisere disse i relevante grupperinger. Kategoriseres informanternes udsagn efter videnskabelig standart, kan en kategorisering af motivationer skabe et stærkt sammenligningsgrundlag for at diskutere forskellene og sammenhængene mellem jagttegnaspiranternes og jægerens motivationer. Teorien indbefatter kun to grupperinger - den indre og den ydre motivation - og har derudover ikke særlig stor analytisk kraft, da den ikke indeholder en model, der kan anvendes som analytisk værktøj. Maslows behovspyramide inddrages derfor, da teorien lettere kan applikeres i empirien, da teorien følger et bestemt sæt regler for, hvordan motivation opstår.

Endnu et argument for at inddrage Maslow er hans arbejde med menneskelige behov. Som beskrevet i ovenstående afsnit, er motivation tæt knyttet til det motivationsfremmende begreb behov. Af samme grund er det relevant at undersøge, hvilke behov der ligger til grund for jægerne og jagttegnaspiranters motivation. Maslow har samlet de menneskelige behov i klynger og opstillet dem i en behovspyramide ud fra, hvilke krav de stiller til tilfredsstillelse (Katzenelson, 2017). Med behov knyttet til motivation er det relevant at inkorporere specialets definitionen af motivation til Maslows teori om behov. Ved en analyse af jagttegnaspirantens og jægerne motivation kan man ud fra Maslows teori gå baglæns for at undersøge, hvad de bagvedlæggende behov er. Forstår man behovene, kan man omvendt også forstå grundlaget for målgruppernes motivationer.

De to teorier modificeres, så de kan anvendes til at belyse problemformuleringen bedst muligt. Maslows model vil fungere som base for teorien om indre og ydre motivation ved at inddele den indre og ydre motivation i Maslows grupper af behov. Teorien om indre og ydre motivation viser dertil, hvilke behov der har størst og længstvarende kraft. På denne måde søges der at skabe et godt sammenspil mellem de to valgte teorier.

3.2.2 Indre versus ydre motivation

Selvom motivation ofte behandles som en ensidet konstruktion, antyder selv overfladisk refleksion, at menneskers handlinger skyldes meget forskellige faktorer med meget varierede oplevelser og konsekvenser. Mennesket motiveres, enten fordi det værdsætter en aktivitet, eller fordi der er en stærk ekstern påvirkning. Det kan opfordres til handling grundet en varig interesse eller ved bestikkelse. Dets adfærd kan skyldes en følelse af personlig forpligtelse til at udmærke sig eller grundet frygten for at blive overvåget (Ryan & Deci, 2000, s. 69). Som vist skelnes der ofte mellem flere forskellige typer af motivation ud fra dens bagvedliggende interesse, behov og/eller målsætninger. Grundlæggende kan de mange former for motivationer betragtes som noget, der enten er styret indefra eller udefra os selv. Både kvaliteten af oplevelser og eventuelle præstationer kan være vidt forskellige afhængigt af, om motivationen styres af en indre eller en ydre faktor. Motivationen kan således opdeles i to kategorier. En indre motivation og en ydre motivation (Renolen, 2011, s. 44).

Indre motivation

Indre motivation kan forklares ved den indre tilfredsstillelse, en person opnår ved en aktivitet. En anden måde at forklare indre motivation er, at anse det som noget, der eksisterer i relationen mellem

individet og aktiviteten. Derfor vil en persons indre motivation for de aktiviteter, denne engagerer sig i, ikke være på samme niveau som en anden. Nogle vil opleve en stærk indre motivation for en aktivitet, hvorimod andre ikke vil. Indre motivation forbindes dermed oftest med, hvad man synes er interessant (Ryan & Deci, 2000, s. 70-71).

Ydre motivation

Ydre motivation kan forklares ved den ydre straf eller belønning, som en person opnår ved en aktivitet. Motivationen kommer derfor udefra personen og er ikke i samme grad forbundet med en interesse for selve aktiviteten. Ydre motivation knytter sig derfor ofte til rammerne omkring aktiviteten (Renolen, 2011, s. 44).

Af de to motivationstyper nævnt ovenfor, anses den indre motivation sædvanligvis for at besidde større kraft end den ydre motivation. Dette skyldes, at den indre motivation er styrret af en reel interesse for aktiviteten og dermed er naturlig, hvorimod den ydre motivation ikke beror på en interesse i selve aktiviteten men af belønningen eller straffen heraf (Renolen, 2011, s. 44).

Når personen har opnået sin belønning eller straf, kan der argumenteres for, at motivationen mindskes eller forsvinder, da det motiverende element er opnået.

Af ovenstående forklaring af de to motivationskoncepter er det muligt at inddele jægerne og jagttegnaspiranternes motivationer i en henholdsvis indre eller ydre motivationskategori. På denne måde kan teorien anvendes til at forklare omstændighederne og styrken af jægerne og jagttegnaspiranternes motivationer.

3.2.3 Maslows behovspyramide

Abraham Maslow var en russisk-amerikansk psykolog, der gennem sine teorier blev foregangsmand inden for humanistisk psykologi. Maslows er mest kendt for hans motivationsteori, kaldet behovspyramiden, der ligger vægt på menneskets personlige vækst (Renolen, 2011, s. 47). Grundtanken er, at menneskelig adfærd er styret af behov - eller nærmere bestemt udækkede behov. Udækkede behov skubber folk i en retning af en bestemt adfærd, fordi mennesket søger eller motiveres af at få dækket disse behov.

Hovedsætningerne i behovspyramiden er:

1. Et behov kan først opstå, når behov længere nede i pyramiden er dækket.
2. Et dækket behov er ikke motiverende (Hein, 2009, s. 71).

Behovspyramiden er således et hierarki af behov med grundlæggende fysiologiske behov i bunden og andre psykologiske behov tættere toppen. Ifølge denne opfattelse har mennesket udviklet sig ud over kravene om simpel overlevelse og er nu drevet til større præstationer; den højeste af disse er selvaktualisering (Gorman, 2004, s. 45).

Figur 3.1 – Maslows Behovspyramide

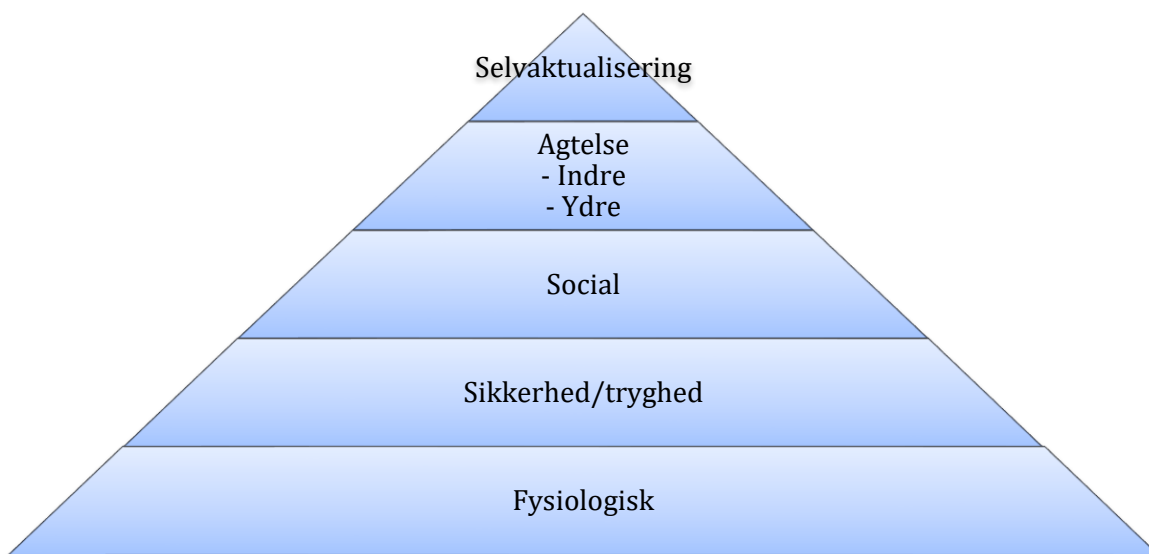

Fig. 3.1 – Maslows behovspyramide – inspiration fra (Renolen, 2011, s. 48)

1. behov kaldes de *fysiologiske behov*. Dette findes i bunden af hierarkiet og omhandler de nødvendigheder, der skal dækkes for at holde sig i live. Disse behov er eksempelvis mad, drikke og søvn.
2. behov kaldes *sikkerhedsbehovet*. Dette handler om at føle sig sikker, tryk, stabil og i beskyttelse mod smerter, angst, frygt, mm. (Renolen, 2011, s. 48). Eksempelvis kan dette være en person, som føler sig stresset eller presset, og derfor gerne vil søge at komme i fysisk eller mental sikkerhed.
3. behov omhandler menneskes *behov for samhørighed og kærlighed*. Dette behov omfatter kvaliteten af den kontakt, man har med sin familie, sine venner eller kammerater i et socialt fællesskab.

4. behov kaldes *agtelsesbehovet*, og er todelt:

- I. Det første orienterer sig mod det indre og udspringer af et ønske om styrke, præstation, tilstrækkelighed, kompetence, selvsikkerhed, værdighed og frihed.
- II. Det andet orienterer sig mod det ydre og sigter efter at opnå ros, respekt, status, anerkendelse, opmærksomhed og værdsættelse fra andre.

Maslow påpeger, at mennesket bør basere sin selvagtelse på det indre orienterede behov frem for det ydre, da det ydre orienterede behov kan medføre dårlig selvtilid og selvværd (Hein, 2009, s. 75-76).

5. behov kaldes *selvaktualiseringsbehovet*. På dette niveau søger man at virkeliggøre sine mål, at realisere sine egne medfødte eller tillærte evner og muligheder samt at opnå højdepunktsoplevelser eller åbenbaringerne (Renolen, 2011, s. 48). Dette behov adskiller sig fra de andre behov ved, at det ikke forsvinder men er vedvarende og øges desto mere, det opfyldes. Maslow kalder derfor dette for et *varensbehov* (Hein, 2009, s. 76).

Maslow var kritisk over for homøostaseteorien, der går ud på, at kroppen først og fremmest forsøger at oprette indre balance, men han anerkendte, at denne var gældende for de nederste trin på behovspyramiden. Eksempelvis skal kroppen have sine basale behov dækket i form af mad, drikke og søvn for at opretholde kroppen i balance, således at den ikke kollapser. De tre nederste behov i pyramiden kaldes derfor for mangelbehov eller homøostatiske behov. Disse opstår, når mennesket mangler noget. Behovene skabes ud fra manglerne og virker som drivkraften for adfærden indtil, at behovet er dækket. Derefter overtager de to øverste behov styringen. Disse to behov kaldes for vækstbehov, og til forskel fra de homøostatiske behov, kan de ikke mættes (Renolen, 2011, s. 49).

3.2.4 Sammenføjning

Der findes mange forskellige bud på, hvordan indre og ydre motivationer kan bestemmes. Derudover skal kombinationsproblemet mellem teorien om indre og ydre motivationer med Maslows behovspyramide løses i nærværende speciale. For at løse denne opgave anvendes elementer af Herzbergs to-faktorteori til at definere, hvad man kan kategorisere som indre og ydre motivationer og til at sammenføje indre og ydre motivation med behovspyramiden.

3.2.4.1 Herzberg kort fortalt

Herzberg forsøgte at indkredse de faktorer i arbejdssituationen, der var forbundet med tilfredshed og utilfredshed. Tilfredshed opstår typisk, hvis aktiviteten har indre kvaliteter, hvorimod der ikke opnås tilfredshed, hvis aktiviteten kun drives af ydre kvaliteter. Bliver aktøren hverken mødt af indre eller ydre kvaliteter, skabes der utilfredshed, hvormed der ikke er nogen motiverende faktorer tilstede (Hein, 2009, s. 121).

Hovedbudskabet i teorien er, at man må skelne mellem to forskellige motivationsfaktorer: hygiejnefaktorer og motivationsfaktorer.

Hygiejnefaktorerne, eller vedligeholdsfaktorer som de også kaldes, knytter sig primært til rammerne omkring aktiviteten, dvs. de ydre faktorer, og manglen på disse er den hyppigste årsag til utilfredshed. Hygiejnefaktorerne fører sjældent til motivation men til et stadie, hvor aktøren hverken er tilfreds eller utilfreds.

Motivationsfaktorerne knytter sig til indholdet i aktiviteten, også kaldet de indre faktorer, og opfyldes disse, skabes der en reel vedvarende motivation gennem naturlig interesse (Hein, 2009, s. 136).

Det væsentlige i to-faktorteorien er, at det er vigtigt at forbygge utilfredsheden ved hjælp af hygiejnefaktorerne og samtidig skabe tilfredshed/motivation gennem motivationsfaktorerne. Motivations- og hygiejnefaktorerne kan således supplere men ikke erstatte hinanden.

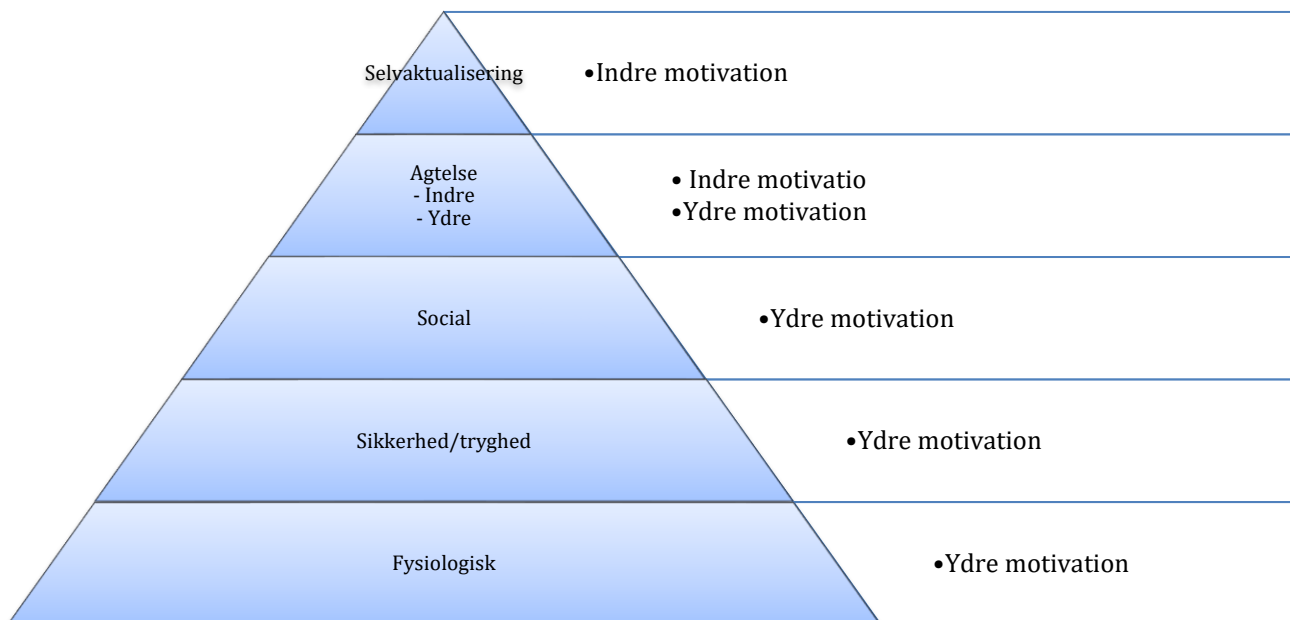
3.2.4.2 Endelig sammenføjning

Det interessante ved sammenføjningen af indre og ydre motivation og behovspyramiden er, at Herzberg har anvendt Maslows behovspyramide til at opdele hygiejnefaktorerne og motivationsfaktorerne. Hygiejnefaktorerne knytter sig til de homøostatiske behov, hvorimod motivationsfaktorerne knytter sig til vækstbehovene (Hein, 2009, s. 136). Selvom Herzbergs teori omhandler medarbejdere på en arbejdsplads, kan hans opdeling af hygiejne- og motivationsfaktorer således hjælpe med at opdele teorien om indre og ydre motivationer på Maslows behovspyramide.

Med elementer fra Herzbergs teori som bindeled, kan teorien om indre og ydre motivation sammenføres med Maslows behovspyramide. Den modificerede model indeholder stadig Maslows grupperinger og kriterierne for opfyldelsen af hierarkiet ved, at man ikke kan gå til det næste niveau af behovspyramiden, før det underliggende behov er dækket. Teorien om indre- (motivationsfaktorer) og ydre (hygiejnefaktorer) motivation inddrages på niveauerne, så der kan skelnes mellem reel motivation og nødvendige motivationer. Sammen kan teorierne være med til at skabe en dybere forståelse af det enkelte individs motivationer.

Den modificerede model ser således ud:

Figur 3.2 – Sammenfattet teori

3.3 Opsummering

Teorien om indre og ydre motivation og Maslows teori om menneskets behov og motivationer har været anvendt i mange forskellige sammenhænge og på flere måder. Teorierne er dog ikke blevet anvendt i en dansk kontekst med relation til at beskrive jægers motivationer og forventninger. Teorien om indre og ydre motivation, som den er i sin oprindelige form, passer på flere måder ind i en analytisk kontekst ift. problemformuleringens afgrænsninger ved, at man kan kategorisere styrken og omstændighederne for jagttegnaspiranternes og jægerens motivationer og forventninger. Teorien møder sin begrænsning, da den mangler et sæt regler og egentligt model, så den kan anvendes som analytisk værktøj. Ved at binde teorien om indre og ydre motivation sammen med Maslows behovspyramide gennem brug af elementer fra Herzbergs teori, er det muligt at opnå et

sæt regler og en tydeligere defineret kategorisering, som indre og ydre motivation mangler. Samtidig tilføjer sammenføjnngen et ekstra analytisk niveau til Maslows teori gennem et klart defineret skel mellem behovene, således at det er muligt at kategorisere indre motivation fra ydre motivation.

4. Forskningsdesign og metode

Følgende kapitel har til formål at belyse det anvendte forskningsdesign, de anvendte metoder samt udførelsen af disse. Kapitlet indeholder en redegørelse af opgavens overordnede forskningsdesign, generelle betragtninger om kvantitativ og kvalitativ forskning – dertil spørgeskemaundersøgelse og fokusgruppeinterview, strategien for rekruttering og udvælgelse af respondenter, en redegørelse for hhv. spørgeskemaets og interviewguidens opbygning, en redegørelse for planlægning og gennemførelse af spørgeskemaundersøgelsen og fokusgruppeinterviewet og slutteligt en redegørelse af anvendt analysestrategi.

4.1 Forskningsdesign

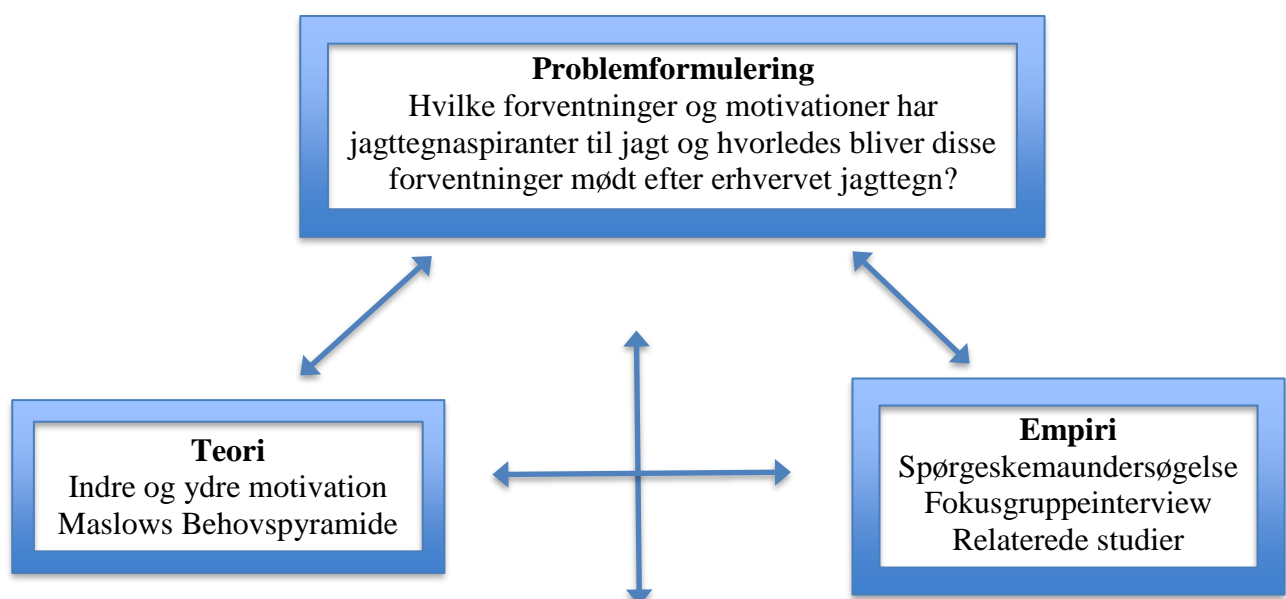
Specialets empiri beror på et sammenspil mellem et kvantitativt og kvalitativt tværnsnitsstudie bestående af en spørgeskemaundersøgelse henvendt til jagttegnaspiranter og to

fokusgruppeinterviews af en heterogen gruppe af jægere. Fokusgruppeinterviewene bestod af otte informanter, udvalgt på baggrund af alder og jagterfaringer. En nærmere beskrivelse af informanterne følger i afsnit 4.4.2. Spørgeskemaundersøgelsen består af 81 respondenter ud fra en bred målgruppe med tilknytning til weekendkurser, til aftenskoler og efterskoler.

Specialet har anvendt en såvel induktiv som deduktiv tilgang. Tilgangen til spørgeskemaet er deduktivt, da respondenterne oftest kun havde forudbestemte svarmuligheder, hvor fokusgruppeinterviewet havde en induktiv tilgang. Spørgeskemaundersøgelsen, interviewguiden og den efterfølgende databehandling er afgrænset af problemformuleringen, den genererede viden fra vidensoversigten samt vagte teorier.

Specialets vidensproduktion bygger på fire grundelementer, der interagerer med hinanden via analyser og tolkning. Dette analytiske og fortolkningssamspil er illustreret i nedenstående figur.

Figur 4.1 – Model for vidensproduktion

Modellen er inspireret af Enderuds model, beskrevet i (Andersen, 2002, s. 29)

Figuren er inspireret og modificeret ud fra Enderuds model for vidensproduktion. Pilene angiver interaktionen mellem grundelementerne og de større eller mindre analyser, der kobler elementerne sammen. Arbejdsprocessen kan dermed ansues som kontinuerlig, hvori de fire elementer vedvarende påvirker hinanden.

4.2 Kvantitativ og kvalitativ forskning

Specialet genererer både empiri fra kvantitative og kvalitative metoder til besvarelse af problemformuleringen. Kvantitativ metode har bl.a. til formål at indhente større mængder af den type populationsdata, der umiddelbart kan måles og kvantificeres med tal ud fra brug af besvarelserne af strukturerede interviews eller spørgeskemaer. Svagheden ved denne tilgang er, at man kan have svært ved at bestemme kausaliteten, grundet metodens mangelfuldhed i uddybelse og nuancering af svar (Mauritsen, 2018). Den kvalitative metodes tilgang rummer muligheder for at opnå viden om forhold, der ofte kan være svære at kvantificere og måle i tal. Dens styrke er, at dataene ofte er nuancerede og komplekse, da mening og kontekst inddrages i relation til det undersøgte. Endvidere er dataene ofte indsamlet i tæt tilknytning til virkeligheden, og forskeren er ofte et førstehandsvidne til det undersøgte. Ulempen ved den kvalitative tilgang er, at undersøgelsen er meget følsom overfor forstyrrelser og bias, der både skabes af informanterne og forskeren selv (Miles & Huberman, 1994, s. 10).

4.2.1 Argumentation for valg

Til nærværende opgave er der anvendt metodisk triangulering. Trianguleringens formål er at sammenligne forskellige undersøgelser af samme fænomener. Med triangulering styrkes validiteten af undersøgelsen, da metoderne kompenserer for hinandens svagheder (Nielbo, 2017). Metoderne tager udgangspunkt i både en kvalitativ og kvantitativ tilgang, da denne komplementaritet kan belyse problemformuleringen fra flere vinkler. Den eksisterende danske litteratur omhandlende jægers motivationer er sparsom og bygger overvejende på kvantitative undersøgelser (Lundhede, Jacobsen, & Thorsen, 2015); (Jensen, 2007); (Hansen, 2000). Der findes således allerede viden om jægerens motivationer, der kan inddrages i diskussionen. Derfor undersøges jagttegnaspiranternes motivationer og forventninger, således at disse kan sammenlignes med henblik på at finde ligheder eller uligheder. I dette henseende er der anvendt en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse til at indhente større mængder af data, så jagttegnaspiranternes motivationer og forventninger bliver målbare og generaliserbar. Endvidere søges der efter en dybere forståelse af sammenhængen mellem jagttegnaspirantens og jægerens motivationer og forventninger til jagt. Til dette er der anvendt et kvalitativt fokusgruppeinterview, der i samspil med en spørgeskemaundersøgelse kan bidrage til et mere nuanceret indblik til den allerede eksisterende kvantitative viden på området (Halkier, 2002, s. 20).

4.3 Spørgeskemaundersøgelse

I første etape af dataindsamlingen er der anvendt en spørgeskemaundersøgelse, der har til formål at indsamle store målbare mængder data ved, at respondenter svarer på en række spørgsmål, stillet af forskeren (Schjødt, 2018).

4.3.1 Argumentation for valg

Spørgeskemaundersøgelsen er valgt, da formålet med studiet er at frembringe viden om jagttegnaspiranters motivationer og forventninger. Da metoden allerede har været anvendt til at frembringe viden om den danske jægerstands motivationer i andre studier, kan den også anvendes i fokuset på jagttegnaspiranternes motivationer og forventninger. Dette betyder endvidere, at specialets egen undersøgelse kan sammenlignes med andre studier. Metoden vurderes særligt velegnet til indsamlingen af denne del af dataene, da internetspørgeskemaundersøgelsen har den fordel, at den kan indsamle store mængder data på kort tid, at den er omkostningsfri, og man grundet det strukturerede spørgeskema opnår høj reliabilitet, da respondenterne skal svare på de samme spørgsmål (Schjødt, 2018). Endvidere har internetspørgeskemaundersøgelsen den fordel, at

den af DJ kan distribueres ud til organisationens store netværk af jagttegnskursusudbydere. På denne måde sikres størst mulige antal respondenter til undersøgelsen.

4.3.2 Rekruttering

I en spørgeskemaundersøgelse ønskes en høj svarrate for at sikre repræsentativitet. Dog skal man samtidig være opmærksom på en selektionsbias, da undersøgelsen kun ønsker svar fra en bestemt målgruppe (Schjødt, 2018). For at imødekomme en høj svarrate, har DJ pr. mail udsendt spørgeskemaet til alle de jagttegnsundervisere, som organisationen har kontakt til, hvilket har betydet, at spørgeskemaet er nået ud til alle afkroge af landet. Enkelte private jagttegnsudbydere er også blevet kontaktet telefonisk og gennem mail for at højne svarraten. Med hhv. DJs netværk og kontakten til de private udbydere har det været muligt at afgrænse spørgeskemaet til jagttegnaspiranter.

Selv med støtte fra DJ har det ikke været muligt at indsamle data fra alle jagttegnsudbydere i hele Danmark. Datamaterialet repræsenterer derfor en stikprøve af den ønskede målgruppe. Hvis stikprøven skal generaliseres, er det vigtigt, at respondenterne er udvalgt efter den rette samplingsteknik (Schjødt, 2018). Ud fra eksisterende litteratur kendes den demografiske sammensætning af jægerne. Dog fremgår det af andre studier, at jægerskaren er under drastiske forandringer, og det er derfor ikke muligt at vide, hvorledes sammensætningen mellem køn, uddannelse og bosted præcist forholder sig for jagttegnaspiranterne.

Endvidere har det vist sig meget problematisk at indsamle data fra jagttegnskursus, da der i perioden, hvor undersøgelsen forløb, kun var få udbudte jagttegnskursus. Derfor har det ikke været muligt at sammensætte en mere afgrænset samplingsteknik. Derudover har færre end forventet besvaret spørgeskemaet. Konsekvensen af de ovenstående faktorer er, at kun ca. 1,5-3%, af de forventede jagttegnaspiranter for 2018, responderede på undersøgelsen.

Alt i alt har 81 svaret på undersøgelsen, hvoraf 64 er mænd, og 17 er kvinder.

4.3.3 Spørgeskemaet

Formuleringen af spørgsmål er central, og det er derfor vigtigt, at gøre sig klart, hvad man præcist ønsker at vide. Der skal være sammenhæng mellem de spørgsmål, som stilles i spørgeskemaet og de

teoretiske definitioner på begreber og ord, der bruges i problemformuleringen. Spørgsmålene skal derefter operationaliseres, så respondenterne forstår, hvad de spørges om (Schjødt, 2018). Det anvendte spørgeskema (Bilag C) er bygget op om problemformuleringens genstandsfelt. For at sikre at problemformuleringens begreber anvendes med det tiltænkte formål i undersøgelsen, er begreberne defineret i teorien. Problemformuleringens afgrænsning skabte rammerne for undersøgelsens vidde og bredde. Med afgrænsningen kunne litteraturen og tidligere undersøgelser eftersøges for relevante emner til spørgeskemaet. En tidligere undersøgelse fra DJ (Jensen, 2007) behandlede lignende emne med fokus på novicejægere, og den har derfor været inspirationskilde til flere spørgsmål i spørgeskemaet. Med udgangspunkt i problemformuleringen og litteraturen sikredes relevansen af spørgsmålene.

Operationaliseringen af spørgsmålene foregik med hjælp fra DJ. Da det er essentielt, at respondenterne forstår, hvad de spørges om, blev første udkast til spørgeskemaet afprøvet og korrigeret af DJs uddannelsesleder og antropolog. Efterfølgende blev spørgeskemaet tilrettet og sendt til formanden for nyjægerudvalget, som slutteligt korrigerede spørgeskemaet. På denne måde blev en letlæselig og letforståelig opbygning af spørgeskemaet sikret.

Spørgeskemaundersøgelsen blev oprettet på internethjemmesiden www.survey-xact.dk. På hjemmesiden er det muligt både, at oprette et spørgeskema og distribuere det gennem flere forskellige platforme.

Det færdige spørgeskema består af en indledning, samt 16 spørgsmål henvendt til jagttegnaspiranterne om deres motivationer og forventninger om jagten.

4.3.4 Planlægning og gennemførelse

Under første telefonsamtale med DJ i juni 2018 blev det debatteret, hvordan empirien til problemformuleringen bedst kunne indsamles. DJ anbefalede ud fra deres gode erfaringer med spørgeskemaundersøgelser, at de gennem deres netværk kunne distribuere det ud til mange jagttegnskurser og på denne måde bidrage med et grundlag for at nå mange respondenter.

Ultimo august 2018 blev rammerne for spørgeskemaet afklaret med vejlederen fra SDU, hvorefter spørgeskemaet undergik processen beskrevet i foregående afsnit.

Medio september blev spørgeskemaet udsendt pr. mail til jagttegnundervisere i DJs netværk, hvortil jagttegnundervisere gennem DJs nyhedsbrev blev opfordret til at gennemføre spørgeskemaet på deres jagttegnshold. Efter flere forespørgsler i DJs interne netværk af

jagttegnsundervisere var der i primo oktober 79 respondenter på undersøgelsen. Med henblik på at øge respondentantallet blev den største private arrangør af jagttegnkurser på Sjælland, jagttegnkurser.dk, kontaktet. Arrangøren ville gerne deltage men fik ikke kommunikeret undersøgelsen ud til sine kursister.

Med en forventning om at få flere respondenter på baggrund af den private arrangør samt at DJs interne netværk var udtømt, blev der ikke gjort yderligere tiltag for at anskaffe flere respondenter. Undersøgelsen sluttede dermed i ultimo oktober med 81 respondenter.

4.3.5 Databearbejdelse

Dataene, som genereres via spørgeskemaundersøgelsen, bearbejdes ved hjælp af en analysefunktion på survey-xact.dk. Analysefunktionen har den fordel, at den selv kan finde frekvens, indeks, gennemsnit, observationer, mm. Platformen har yderlig den fordel, at den også kan krydse spørgsmålene med hinanden, så man kan opnå større indblik i sammenhænge.

4.4 Fokusgruppeinterview

I anden etape af dataindsamlingen blev der anvendt fokusgruppeinterviews, hvis formål er at stimulere til samtale gennem interaktion mellem gruppens medlemmer. Intervieweren er her faciliterende i forhold til, at informanterne kan udtrykke personlige holdninger (Smith & Sparkes, 2016, s. 111).

4.4.1 Argumentation for valg

Fokusgruppeinterviewet er valgt, da anden del af undersøgelsen er at frembringe viden, om jagttegnaspiranternes forventninger bliver mødt efter erhvervet jagttegn. Herunder et særligt fokus på, om deres erfaringer har ændret deres motivationer for jagt. Metoden er vurderet velegnet til indsamlingen af denne del af empirien, da fokusgruppeinterviewet er karakteristisk ved, at interaktionen mellem informanterne fremmer personlige, anderledes og undertiden modstridende synspunkter om emnet (Smith & Sparkes, 2016, s. 111). Viden bliver således genereret gennem den sociale interaktion mellem gruppens informanter (Halkier, 2002, s. 17). Da undersøgelsen netop søger at forstå, hvordan informanternes forventninger blev mødt, kan metoden gennem dens karakteristiske debatstruktur få informanterne til både at redegøre og argumentere for deres oplevelser og erfaringer. Debatstrukturen kan være eksplorativ (David & Sutton, 2011, s. 92), og

det er bl.a. pga. denne kvalitet, at metoden anses for at være ideel til at belyse anden del af problemformuleringen. Af samme grund blev interviewet struktureret som et semistruktureret interview.

4.4.2. Rekruttering

Der findes ikke et korrekt tal for, hvor mange informanter eller hvor mange interviews der bør udføres i et studie. Derfor er en god tommelfingerregel, at der ikke bør udføres færre end to-tre interviews med mellem 4-10 informanter pr. interview (Smith & Sparkes, 2016, s. 111). Samtidig beretter litteraturen om, at informantantallet pr. interview ikke bør være stort, hvis informanterne har meget viden om emnet (David & Sutton, 2011, s. 96). I nærværende speciale behandles fokusgruppen som eksperter, da informanterne må formodes at være eksperter om deres egne forventninger og motivationer. På baggrund heraf blev det vurderet, at fire informanter pr. interview i to interviews både var tilstrækkelig og praktisk overskueligt, da specialet også beror på empiri fra spørgeskemaundersøgelsen.

Gruppen af informanter bestod af elever fra Kalø Højskole, medarbejdere fra DJ og en enkelt fra Syddansk Akademisk Jagtforening (SAJ). DJ og Kalø Højskole har et tæt samarbejde og informanterne kendte dermed hinanden på forhånd. Fokusgrupperne var således naturalistiske grupper, hvilke hævdes at være ideelle for etableringen af et godt diskussionsforum, da informanterne i forvejen interagerer naturligt i samme hverdagsverden samt at emnet for undersøgelsen falder inden for grænserne af denne hverdag (Larsen & Larsen, 1999, s. 6). Dynamikken i en fokusgruppe bør være så heterogen som muligt, så svarenes bredde og variation kan anvendes i en analyse dog under den begrænsning, at gruppen må have en vis homogenitet med hensyn til en fælles forståelse af emnet (Larsen & Larsen, 1999, s. 8). Af den grund blev det vurderet, at gruppens sammensætning både skulle bestå af nimrodsjægere, novicejægere, jægere som på baggrund af manglende beståede haglskydeprøver ikke har tilladelse til at gå på jagt, og om muligt ex-jægere. De endelige grupper bestod af fire nimrodsjægere, tre novicejægere og en enkelt novicejæger med jagttegn, som ikke havde bestået haglprøven. Informanterne var repræsenteret af tre kvinder og fem mænd, hvortil aldersspændet var mellem 26 år og 65 år. Af de otte informanter havde tre taget jagttegn som 16-årig. For de fem resterende informanter var alderen for erhvervelse af jagttegn i spændet mellem 25 år og 51 år. Der er ikke taget højde for, om informanterne er repræsentativ for den danske jægerstands demografi, da jeg på daværende ikke havde data, der

berettede om denne information. Endvidere er formålet med fokusgrupperne at opnå viden om, hvordan forventninger bliver mødt efter erhvervelse af jagttegn. Derfor var kriteriet kun, at informanterne kunne fortælle om deres forventninger, og hvorledes disse blev mødt.

4.4.3 Interviewguiden

Interviewguiden (Bilag D) er opbygget på baggrund af specialets forskningsspørgsmål (Bilag E). Forskningsspørgsmålene er et produkt af problemformuleringens afgrænsning, den valgte teori, litteraturen i vidensoversigten og på daværende tidspunkt igangværende spørgeskemaundersøgelse, og beskriver de områder, der ønskedes besvaret i fokusgruppeinterviewet. Forskningsspørgsmålene er opdelt i tre temaer: jagttegnaspiranternes motivation og forventninger inden erhvervelsen af jagttegn, hvordan nye jægers forventninger blev mødt efter erhvervelse af jagttegn og slutteligt, hvilken påvirkning jagterfaring har på fremadrettede motivationer. Interviewguidens opbygning følger lignende tematisering.

Anbefalingen fra litteraturen er, at spørgsmålene skal formuleres præcist, så informanterne giver præcise svar og ikke påbegynder en fortolkning (Mauritsen, 2018). Dette mål er også forsøgt i interviewguiden. Spørgsmålene er kortfattede, let forståelige og på hverdagssprog, som det også anbefales i litteraturen (Mauritsen, Kvantitativ metode, 2018).

Interviewguiden er udformet som et semistruktureret interview således, at der er mulighed at udforske informanternes svar dybere. Den eksplorative tilgang til spændende og uforudsete emner, som et fokusgruppeinterview ofte åbner op for (Smith & Sparkes, 2016, s. 111) er valgt, så det er muligt at forstå baggrunden for informanternes motivationer for jagt.

Interviewguiden er dog struktureret med flere faste spørgsmål for at styrke gentageligheden i de to interviews samt at sikre, at diskussionen holder sig inden for opgavens emneafgrænsning.

Slutteligt er interviewguiden blevet undersøgt og korrigeret af DJs antropolog med henblik på at anvende hendes erfaringer til at afværge unødige fejl og mangler.

4.4.4 Planlægning og udførelse

Som første skridt i undersøgelsen blev der foretaget en grundig litteraturgennemgang. Herefter påbegyndte udviklingen af forskningsdesignet - herunder rekrutteringsstrategien. I første omgang blev der i samarbejde med DJ søgt efter ex-jægere til at besvare problemformuleringen. Ønsket var at undersøge deres begrundelse for at stoppe med at gå på jagt. I medio oktober viste flere forsøg på at rekruttere denne målgruppe at fejle. Den fejlslagne rekruttering skete på baggrund af et skriv i DJs nyhedsmail til novicejægere og en videoinvitation på DJs facebookside. Derfor ændredes fokuset til at undersøge, hvordan den almene jæger har oplevet mødet med jagten. Med specialets nye fokus var rekrutteringen lettere. DJ anbefalede at rekruttere informanter fra Kalø Højskole, der udbyder et undervisningsprogram med fokus på jagt og friluftsliv samt at rekruttere på deres egen arbejdsplads.

I medio oktober blev der sendt mails ud til Kalø Højskole med information om undersøgelsen samt hvilke informanter der var ønsket til undersøgelsen. Målet var at få en heterogen gruppe med forskellig alder og erfaring. I løbet af en uge blev fem informanter rekrutteret, efterfølgende uge blev tre medarbejdere fra DJ rekrutteret.

DJs hovedkontor og Kalø Højskole ligger begge ved den lille by Rønne på Djursland. Af samme grund blev interviewet afholdt i en af DJs undervisningslokaler, så informanterne ikke skulle bebyrdes med længere transport. Kun informanten fra SAJ havde længere transport.

Forud for interviewene tilbragte jeg en halv uge på DJs hovedkontor for at introducere mig selv for foreningen, klargøre interviewene, aftale tidspunkter med respondenterne, inspicere lokalet på forhånd og afprøve diktafonen i undervisningslokalet.

Da informanterne ankom, indledte jeg med at tilbyde informanterne en forudbestilt kaffe og kage. Informanterne placerede sig rundt om bordet som de havde lyst, hvorefter vi startede med en uformel snak med tid til at indtage forplejningen. Formålet med indledningen var at skabe en afslappet atmosfære for informanterne, som litteraturen anbefaler, man gør før et interview (Smith & Sparkes, 2016, s. 118). Efter en kort stund påbegyndte jeg en kort introduktion af emnet og informerede samtidig informanterne om deres rettigheder, hvilket anbefales for at sikre respondenterne og jeg selv mod misforståelser og fremtidige konflikter (Smith & Sparkes, 2016, s. 118). Det var derfor naturligt, at informanterne underskrev samtykkeerklæringen (Bilag F)

efterfølgende. Informanterne fik endvidere en samtykkeerklæring med efter interviewet, så de både havde oplysninger på mig og deres rettigheder. Hvert interview varede ca. 45 min.

4.4.5 Transskription

I forbindelse med databehandlingen og analyse er der gennemført en transskription af begge interviews. Til formålet er programmet iTunes blevet anvendt, da man kan pause, starte og spole frem og tilbage.

Der er lagt vægt på at transskribere det sagte med forbehold for at undlade flere ordlyde. Grunden herfor er, at interviewet ikke skal tolkes ud fra informanternes adfærd, toneleje, mm., men ud fra deres meninger og begrundelser. Reglerne for transskriptionen kan ses i transskriptionsnøglen (Bilag H).

4.5 Analysestrategi

Data præsenteres ud fra en deskriptiv tilgang. Formålet med tilgangen er, at opdele data i relevante temaer i henhold til problemformulering, teori og empiri. Resultaterne skal ikke læses som en datafortolkning, men som en præsentation og kategorisering af udvalgte data og datamønstre.

4.5.1 Deskriptiv Statistik

Dataene, generet igennem spørgeskemaundersøgelsen, er bearbejdet på hjemmesiden survey-xact.com. Survey-xact.com besidder en funktion, der let og overskueligt muliggør, at svarene kan krydses med hinanden. De typer af svar nærværende speciale især er interesseret i er hyppighedsfrekvenser og procentfordelinger. Dette skyldes bl.a., at den fundende litteraturstatistikker også præsenteres som hyppighedsfrekvenser og procentfordeling men også fordi, at denne type statistik er overskuelig og enkel. Enkelheden af dataene gør dem lettere at anvende, når svarene skal sammenholdes med relaterede studier og de to fokusgruppeinterviews.

De analyserede statistikker præsenteres i 5 *resultater* med udgangspunkt i en deskriptiv tilgang. Deskriptiv statistik er en tilgang, der beskriver og opsummer data. Tilgangen bliver ofte anvendt til at skabe overblik over datasættet samt når samme data skal præsenteres (Nielbo, 2018).

4.5.2 Tematisk analyse

Til analyse af de to interviews er der blevet anvendt en tematisk analyse. Den tematiske analyses kvalitet er, at den identificerer mønstre i menneskets angivne erfaringer i forhold til deres syn på et bestemt emne (Braun, Clarke, & Wate , 2016, s. 193).

Efter transskriptionsprocessen blev interviewene kodet. I kodningsprocessen kobles nøgleord og temaer til tekststykker fra interviewet for således at kondensere dataene (David & Sutton, 2011, s. 203). Til kodningen er der anvendt Nvivo 12, som er en analysesoftware, hvori man overskueligt og detaljeret kan kode og analysere større mængder data. Kodningen af dataene skete over tre omgange. Først blev der anvendt en induktiv tilgang, også kaldet åben kodning, til datasættet (David & Sutton, 2011, s. 205). Formålet med den induktive tilgang er at knytte sætninger, stikord og noter til tekstens indhold for at skabe overblik af data. Den åbne kodning skete allerede under transskriptionen men blev fulgt op af en efterfølgende gennemlæsning med samme formål.

Med overblikket af data blev der efterfølgende lavet en kodeliste indeholdende de kategorier og temaer som var gennemgående i datasættet. Inddelingen af de åbne koder blev distribueret ud i de valgte temaer og kategorier. Dette kaldes deduktiv eller lukket kodning, hvilket betyder en kategorisering af data efter valgte temaer, der passer ind i ens problemformulering og teori (David & Sutton, 2011, s. 205).

Produktet af kodningsprocessen er en række udtalelser kategoriseret i temaer, der overskueliggør det mest væsentlige data, der kan hjælpe med at besvare problemformuleringen.

5. Resultater

Følgende kapitel er en deskriptiv fremstilling af resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen og fokusgruppeinterviewene.

Resultatkapitlet er inddelt i henholdsvis to deskriptive fremstillinger - en af spørgeskemaundersøgelsen og en af fokusgruppeinterviewene.

Fremstillingen af resultaterne fra spørgeskemaet er opbygget efter de tre gennemgående temaer i spørgeskemaet: 1. Demografi, 2. Motivationer, 3. Forventninger. Fremstillingen af resultaterne fra fokusgruppeinterviewene er opbygget med samme kronologi som interviewguiden: 1. Motivationer og forventninger for at erhverve jagttegn, 2. Hvordan forventningerne bliver mødt og 3. Hvilke nye motivationer og forventninger, der er kommet til.

Under hvert punkt fremlægges de generelle tendenser fra spørgeskemaundersøgelsen og fokusgruppeinterviewene suppleret med udvalgte eksempler fra samme. Det fulde spørgeskema og transskription af interviewene kan findes i bilag (G), (I) og (J).

Citater er refereret som (transskriptionsnr., den aktuelle linje), eks. (2, 342-343). Derudover anvendes tegnet [...], når et eller flere ord undlades.

Spørgeskematabellerne refereres som (spørgsmål og spørgsmålsnummeret.), eks. (spm. 12). Hvis der refereres til to krydsede spørgsmål, er referencen (spm. nr x spm. nr). De krydsede spørgsmål skal læses med forsigtighed, da der ikke arbejdes med lige store konstanter. Eks. har 79% mænd og 21% kvinder besvaret spørgeskemaet. Repræsentationen af kvinder er derfor mindre end af mændenes, og én kvinde vil derfor optage flere procenter end én mand.

5.1. Præsentation af resultater fra spørgeskemaundersøgelsen.

Afsnittet har til formål at præsentere spørgeskemarespondenternes motivationer og forventninger. Endvidere bliver respondenternes sociodemografiske baggrundsvariabler præsenteret i afsnittet.

5.1.1 Demografi

Respondenterne er en heterogen gruppe. For at skabe overblik over demografien, samles og beskrives respondenternes baggrundsoplysninger i følgende afsnit.

Tabel 5.1 – Respondenternes sociodemografiske baggrundsvariabler

		Respondenter	
		%	n
Køn	Mænd	79%	64
	Kvinder	21%	17
	I alt	100%	81
Alder	16-24 år	68%	55
	25-44 år	14%	11
	35-44 år	6%	5
	45-54 år	4%	3
	55-64 år	6%	5
	65+ år	2%	2
	I alt	100%	81
Bosted	Land/landsby med 0-199 indbyggere	31%	25
	By med 200-9999 indbyggere	30%	24
	By med 10.000+ indbyggere	39%	32
	I alt	100%	81
Udd			

	Grundskole	40%	32
	Gymnasial uddannelse	6%	5
	Erhvervsfaglig uddannelse	17%	14
	Kort videregående uddannelse	2%	2
	Mellemlang videregående uddannelse	15%	12
	Lang videregående uddannelse	19%	15
	Andet	1%	1
	I alt	100%	81
Familie Jagtrelationer	Ja	52%	42
	Nej	42%	34
	Ja - tidligere	6%	5
	I alt	100%	81

(spm. 1, 2, 4, 6, 7)

I spørgeskemaundersøgelsen var over 3/4 respondenter mænd og under 1/4 kvinder.

Respondenternes aldersfordeling er primært samlet om kategorien 16-24 år. Den næststørste gruppe af respondenter er samlet i kategorien 25-34 år. De resterende kategorier indeholder maksimalt op til fem respondenter.

Respondenterne tilhører ikke primært en by eller et landsbysamfund. Respondenterne fordeler sig næsten ligeligt mellem land samt mindre og større byer, hvoraf et mindre overtal af respondenterne er bosat i større byer.

Respondenternes uddannelsesniveau er spredt over flere kategorier. Den største koncentration har eller er i gang med en grundskoleuddannelse. Ca. halvt så mange respondenter har eller er i gang med at tage en erhvervsfaglig uddannelse, mellemlang- eller lang videregående uddannelse.

For at finde sammenhænge mellem respondenternes jagtrelationer og motivationer, er der i spørgeskemaundersøgelsen undersøgt, om respondenterne har jagtrelateret familie. Undersøgelsen viser, at et mindre overtal af respondenterne har eller tidligere har haft jagtrelateret familie. 42% af respondenterne har ikke en jagtrelateret familie.

5.1.2 Motivationer

I dette afsnit præsenteres respondenternes motivationer og de sociodemografiske baggrundsvariabler, der har indflydelse på fordelingen af motivationer.

5.1.2.2 Fordeling af respondenternes motivationer

I spørgeskemaet har respondenterne svaret på, hvad der motiverer dem til at erhverve et jagttegn. De ni udvalgte motivationer er udvalgt på baggrund af, at disse minimummer repræsenterer 16% af respondenterne eller mere. De resterende motivationer er fravalgt, da repræsentationen af respondenter ikke er tilstrækkelig.

Tabel 5.2 – Oversigt over respondenternes svarfordeling på motivation

Motivationer	Respondenter	
	%	n
Naturoplevelser	70%	57
Socialt fællesskab	44%	36
At skyde egen mad	41%	33
At blive afstresset	22%	18
Tilladelse til at skyde	19%	15
Selvudvikling	17%	14
At bruge tid med hunden	17%	14
Livsindhold	17%	14
At komme væk fra byen	16%	13

(spm. 12)

Det fremgår af tabellen, at *naturoplevelser* er den største motivationsfaktor blandt respondenterne. Dernæst ses *det sociale fællesskab* og *muligheden for at skyde deres egen mad* også som store motivationsfaktorer.

5.1.2.3 Demografiens påvirkning på respondenternes motivationer

I bearbejdningen af spørgeskemadataene er der fundet indikationer på, at demografien har påvirkning på respondenternes motivationer. Efter krydsning mellem de sociodemografiske

baggrundsvariabler og motivationsspørgsmålet ses det, at relationer, opvækst, alder, inspirationskilde og uddannelser har påvirkning på respondenternes motivationer.

Krydsningen mellem demografien og data er opdelt i tre tabeller for at skabe overskuelighed.

Præsentation og gennemgang af skemaerne følger herunder.

Tabel 5.3 - Krydsning mellem køn, bosted, alder og respondenternes motivationer.

	Køn		Bosted						Alder							
	Mænd		Kvinder		Land		Mindre byer		Større byer		16-24		25-34		35+	
	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n
Naturoplevelser	68%	44	76%	13	60%	15	67%	16	81%	26	66%	36	72%	8	87%	13
Socialt fællesskab	50%	32	24%	4	53%	13	42%	10	40%	13	28%	21	55%	6	60%	9
At skyde egen mad	45%	29	24%	4	28%	7	29%	7	59%	19	42%	23	36%	4	40%	6
At blive afstresset	23%	15	17%	3	16%	4	33%	8	19%	6	15%	8	55%	6	27%	4
Tilladelse til at skyde	20%	13	12%	2	28%	7	16%	4	13%	4	20%	11	9%	1	20%	3
Selvudvikling	13%	8	35%	6	12%	3	21%	5	19%	6	16%	9	27%	3	13%	2
At bruge tid med hunden	14%	9	29%	5	20%	5	33%	8	3%	1	18%	10	0%	0	26%	4
Livsindhold	19%	12	12%	2	16%	4	17%	4	19%	6	16%	9	27%	3	13%	2
At komme væk fra byen	17%	11	12%	2	4%	1	25%	6	19%	6	20%	11	9%	1	7%	1
Antal respondenter i kategorien	64		17		25		24		32		55		11		15	

Tabellen viser den procentvise besvarelse af respondenternes motivationer krydset med køn, bosted og alder. I tabellen er tre alderskategorier lagt sammen, da respondenterne i disse er væsentligt mindre repræsenteret. Ved at lægge kategorierne sammen er det muligt at generere et mere repræsentativt billede (dog mindre aldersspecifikt) af respondenternes motivationer. (spm. 12 x 1, 2 og 6)

Køn

Af tabellen kan det udledes, at de mandlige respondenter i højere grad end kvinderne motiveres af, *det sociale fællesskab, at få mere livsindhold, at skyde deres egen mad* og *at få tilladelse til at skyde*. Ved disse motivationer er ratioen mellem mænd og kvinder næsten 2/1.

For de kvindelige respondenter er det interessant, at besvarelsesfrekvensen for motivationerne *at bruge tid med hunden* og *selvudvikling* er dobbelt så stor eller mere ift. mændene.

Respondenternes svar fordeler sig jævnt på de resterende motivationer. Køn har altså ikke stor betydning for svarfordelingen af de resterende motivationer.

Bosted

Fra tabellen kan der udledes, at størrelsen af by har stor påvirkning på respondenternes motivation for *naturoplevelser*. Desto større bysamfund respondenterne er bosat i, desto større er besvarelsesfrekvensen for motivationen. Endvidere er det interessant, at det forholder sig omvendt for besvarelsesfrekvensen på motivationsfaktorerne, *sociale fællesskaber* og *tilladelsen til at skyde*. Disse motivationer viser større tilslutning blandt respondenterne, desto mindre bysamfund de bor i.

For respondenter der bor i en større by, er det iøjnefaldende, at besvarelsesfrekvensen er dobbelt så stor eller mere for motivation, *at skyde deres egen mad* end de resterende motivationer. Omvendt er besvarelsesfrekvensen væsentlig lavere for motivationen *at tilbringe tid med hunden*.

Det er bemærkelsesværdigt, at respondenter, der bor i mindre byer, i højere grad har besvaret motivationen *at blive afstresset* end de resterende respondenter.

Slutteligt viser tabellen, at respondenter der er bosat på landet afviger markant fra de andre respondenter ved, at disse i væsentlig lavere grad har besvaret motivationen *komme væk fra byen*.

Alder

Tabellen indikerer, at respondenternes alder har stor påvirkning på besvarelsesfrekvensen for *naturoplevelser* og *det sociale fællesskab*. Desto ældre respondenterne er, når de erhverver jagttegn, desto højere er besvarelsesfrekvensen for disse motivationer.

Aldersgruppen 16-24 år besvarer hyppigere motivationen *at komme væk fra byen* end de resterende aldersgrupper.

For aldersgruppen 25-34 år er det bemærkelsesværdigt, at de i højere grad besvarer motivationerne: *at blive afstresset*, *selvudvikling* og *at få mere livsindhold* end de resterende motivationer. Endvidere er det iøjnefaldende, at respondenterne i denne aldersgruppe ikke udviser motivation for *at tilbringe tid med hunden*.

Tabel 5.4 - Krydsning mellem relationer, uddannelse og respondenternes motivationer

	Jagtrelateret familie				Uddannelse							
	Ja		Nej		Grundskole		Erhvervsfaglig		Mellemlang videregående		Lang videregående	
	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n
Naturoplevelser	67%	28	77%	26	59%	19	64%	9	83%	10	87%	13
Socialt fællesskab	43%	18	47%	16	28%	9	64%	9	42%	5	60%	9
At skyde egen mad	36%	15	47%	16	34%	11	36%	6	50%	6	40%	6
At blive afstresset	19%	8	29%	10	13%	4	29%	4	25%	3	33%	5
Tilladelse til at skyde	17%	7	18%	6	16%	5	35%	5	8%	1	13%	2
Selvudvikling	14%	6	18%	6	22%	7	7%	1	17%	2	13%	2
At bruge tid med hunden	26%	11	6%	2	22%	7	14%	2	8%	1	13%	2
Livsindhold	17%	7	21%	7	13%	4	14%	2	8%	1	33%	5
At komme væk fra byen	19%	8	12%	4	28%	9	0%	0	17%	2	7%	1
Antal respondenter i kategorien	42		34		32		14		12		15	

Tabellen viser den procentvise besvarelse af respondenternes motivationer krydset med jagtrelateret familie og uddannelse. I tabellen er flere svarmuligheder fra kategorierne uddannelse og én fra jagtrelateret familie undladt grundet lille repræsentation. (spm. 12 x 4 og 7)

Jagtrelateret familie

Generelt er der ikke fundet store udsving ved krydsning af motivationer, og om respondenter har familiære jagtrelationer eller ej.

Af iøjnefaldende afvigelser ses, at respondenter med en jagtrelateret familie er væsentlig mere motiverede for *at bruge tid med hunden*. Samtidig er det ligeså bemærkelsesværdigt, at der kun er to respondenter uden familiære jagtrelationer, der har svaret det samme.

Respondenter uden jagtrelateret familie er i højere grad mere motiveret for *naturoplevelser*, *at skyde deres egen mad* og *at blive afstresset* end respondenter med jagtrelateret familie.

Uddannelse

Det fremgår af tabellen, at besvarelsesfrekvensen for at få *naturoplevelser* kraftigt stiger for respondenter med mellem- eller lang videregående uddannelser.

Respondenter med en erhvervsfaglig uddannelse adskiller sig ved at have en højere besvarelsesfrekvens for motivationen *tilladelsen til at skyde*.

Respondenter med en erhvervsfaglig eller lang videregående uddannelse har, med op til 36%, en højere besvarelsesfrekvens for at få *sociale fællesskaber*, hvorimod besvarelsesfrekvensen for motivationerne *selvudvikling* og *at komme væk fra byen* er betydelige lavere.

Slutteligt er respondenter, som har eller er i gang med grundskolen, en øget motivation for *selvudvikling*, *at bruge tid med hunden* og *at komme væk fra byen*. Dertil er det bemærkelsesværdigt, at de har mindst motivation for *naturoplevelser*, *sociale fællesskaber* og *at skyde deres egen mad*.

Tabel 5.5 - Krydsning mellem jagttegnaspiranternes inspirationskilde og respondenternes motivationer

	Inspirationskilde											
	Tradition i familien		Jagtoplevelse med familie		Jagtoplevelse med ven eller kollega		Hørt om jagt fra familie		Hørt om jagt fra ven eller kollega		Har skudt med våben, hvilket vakte interesse	
	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n
Naturoplevelser	65%	15	70%	21	78%	14	54%	13	89%	16	74%	25
Sociale fællesskab	43%	10	40%	12	61%	11	46%	11	67%	12	53%	18
At skyde egen mad	43%	10	33%	10	39%	7	50%	12	50%	9	47%	16

At blive afstresset	13%	3	33%	10	33%	6	21%	5	11%	2	24%	8	
Tilladelse til at skyde	17%	4	27%	8	28%	5	21%	5	11%	2	26%	9	
Selvudvikling	13%	3	13%	4	6%	1	17%	4	17%	3	21%	7	
At bruge tid med hunden	26%	6	27%	8	6%	1	29%	7	11%	2	26%	9	
Livsindhold	17%	4	20%	6	39%	7	13%	3	22%	4	18%	6	
At komme væk fra byen	22%	5	13%	4	11%	2	17%	4	17%	3	15%	5	
Antal respondenter i kategorien				23		30		18		24		18	34

Tabellen viser den procentvise besvarelse af respondenternes motivationer krydset med inspirationskilde. (spm. 12 x 8)

Inspirationskilde for at erhverve jagttegn

Af tabellen fremgår det, at inspirationskilden for at erhverve jagttegn har stor påvirkning på fordelingen af respondenternes motivationer.

Der er procentvist flest respondenter, der enten har haft jagtopplevelser med familie, venner eller kollegaer, som har svaret, at de er motiverede for *at blive afstresset, at få tilladelse til at skyde og at få livsindhold.*

Det er iøjnefaldende, at der procentvist er flest respondenter, der har hørt om jagt fra venner eller kollegaer, der er motiverede for at få *naturoplevelser, at få et socialt fællesskab og at skyde deres egen mad.* I sammenligning med respondenter der har hørt om jagt fra familien, er gruppen 35% mere motiverede for at få *naturoplevelser.*

Besvarelsesfrekvensen for motivation *naturoplevelser* er mindst blandt respondenter, der har hørt om jagt fra familien. Derudover adskiller denne kategori af respondenter sig ikke bemærkelsesværdigt fra de resterende motivationer.

Slutteligt adskiller respondenter, der har skudt med våben, sig ikke iøjnefaldende fra de resterende respondenter ift. deres motivationer.

5.1.3 Forventninger

I dette afsnit fremhæves de fire primære forventninger, der blev spurgt ind til i spørgeskemaet. Disse omhandler: Antal jagtdage pr. mdr., forventet forbrug pr. år og antal stykker nedlagt vildt og jagtform.

5.1.3.1 Forventede antal jagtdage pr. mdr.

Overordnet har de fleste respondenter en forventning om at komme på jagt én eller flere gange pr. mdr. Forventningen til antal jagtdage fordeler sig således:

Tabel 5.6 - Antal forventede jagtdage

Antal forventede jagtdage pr. mdr.	Respondenter	
	%	n
Mindre end 1 gang pr. mdr.	25%	20
1 - 2 gange pr. mdr.	45%	37
3 - 4 gange pr. mdr.	20%	16
5 - 6 gange pr. mdr.	4%	3
Mere end 6 gange pr. mdr.	6%	5
Respondenter i alt	100%	81

(spm. 14)

Af tabellen fremgår det, at størstedelen af respondenterne placerer sig i de tre første kategorier. Med 45% af respondenternes svar placeret i kategorien *1-2 dage om måneden*, er denne den mest besvarede kategori. 25% forventer at komme på jagt mindre end én gang pr. mdr., hvorimod 20% forventer at komme på jagt mellem 3-4 gange pr. mdr. Altså forventer 90% af respondenterne at komme på jagt mellem 0-4 gange pr. mdr. De sidste 10% fordeler sig mellem 5-6 gange eller mere pr. mdr.

5.1.3.2 Forventede udgifter pr. år

Fordelingen af respondenternes forventede årlige udgifter til jagt spreder sig primært mellem 0-2999 kr. og 3000 – 9999 kr. årligt. I den sidste svarkategori, hvilket også beskriver det højeste forbrug (10.000+ kr.), er fordelingen af respondenternes svar markant mindre end mellem de to andre kategorier. Respondenternes forventning til deres årlige jagtudgifter fordeler sig således:

Tabel 5.7 - Forventede årlige udgifter

Forventede årlige udgifter til jagt	Respondenter	
	%	n
0 - 2999 kr.	41%	33
3000 – 9999 kr.	47%	38
10.000+ kr.	12%	10
Respondenter i alt	100%	81

(spm. 15)

5.1.3.3 Forventede vildtudbytte pr. år

Det forventede antal stykker skudt vildt pr. år er knap så adspredt. Med 56% af respondenternes svar på kategorien *0-5 stykker vildt* pr. år, er svarene primært samlet om denne kategori. Derefter følger en procentvis nedgang desto flere stykker, der forventes at blive skudt pr. år.

Tabel 5.8 – Forventet vildtudbytte

Forventet vildtudbytte pr. år	Respondenter	
	%	n
0 - 5	56%	45
6 - 10	19%	15
11 - 15	11%	9
16 - 20	9%	7
21+	5%	5
Respondenter i alt	100%	81

(spm. 16)

5.1.3.4 Forventet jagtformsudøvelse

Jagt på hjortevildt er, med en besvarelsesfrekvens på 62%, den mest forventede jagtformsudøvelse. Dernæst er fællesjagter, med 37%, den næstmest forventede jagtformsudøvelse. De mindre repræsenterede jagtformer er trækjagt, jagt med hund og havjagt, der repræsenteres af mellem 14% og 24% af respondenterne.

Tabel 5.9 – Forventet jagtformsudøvelse

Forventet jagtformsudøvelse	Respondenter	
	%	n
Jagt på hjortevildt	62%	50
Fællesjagt	37%	30
Trækjagt	23%	19
Jagt med hund	24%	19
Strand og havjagt	14%	11

(spm. 13)

5.2. Præsentation af resultater fra Fokusgruppeinterviewene

I dette afsnit præsenteres de fundne motivationer og forventninger for fokusgruppeinformanterne. De følgende afsnit er opdelt i samme kronologisk rækkefølge som interviewguiden - altså fra jagttegnaspirant til jæger.

5.2.1. Motivationer og forventninger for at erhverve jagttegn

I understående afsnit præsenteres informanternes motivationer og forventninger, før de erhvervede jagttegn.

5.2.1.1 Motivationer

Undersøgelsen viser, at informanterne oftest havde flere motivationer for at komme på jagt, før de havde erhvervet sig et jagttegn.

Over halvdelen af informanterne var motiverede af *det sociale fællesskab*. Tendensen var, at *det sociale fællesskab* ikke lå udenfor relationerne men i tæt kontakt til enten familie eller venner. Dette eksemplificeres med følgende citater af IP8 og IP7:

IP8: Min motivation for det var, både det sociale, at jeg har venner og familie, der gik meget på jagt [...]. (2, 58-60)

IP7: [...] men det her med at kunne tage ud på jagt med min kammerat, det synes jeg bare - det er vigtigt for mig. [...] Det er, ligesom om at det åbner dørene til et nyt fællesskab [...]. (2, 115-120)

Udover motivationen for *det sociale fællesskab* var halvdelen af informanterne motiveret af *naturoplevelser, tilladelse til at skyde og at skyde vildt*.

IP3 beskriver:

IP3: Det er jo nærmest et certifikat, så man kunne bære et våben, tænker jeg. (1, 81)

To informanter beskriver, at deres motivation bl.a. bundede i, at de kunne få jagttegnet gratis gennem arbejdspladen, og at de anså jagttegnet som nødvendigt for bedre at kunne udføre deres arbejde.

IP5 udtrykker:

IP5: Altså for mig var det egentlig den nyttige viden. Da jeg tog det, var mit mål egentlig ikke, at jeg skulle på jagt. (2, 84-85)

5.2.1.2 Baggrund for motivationer

Fra interviewene fremgår det, at informanternes opvækst og relationer har stor betydning for deres motivation for erhvervelse af et jagttegn. Fem ud af de otte informanter havde en landlig opvækst, hvor jagt var i tæt tilknytning til landbrugssamfundet. Informanterne nævner, at de ofte var deltagende på jagter som klappere eller observatører fra barnsben, og at deres oplevelser bl.a. var baggrunden for deres motivation.

IP3 forklarer forbindelsen mellem familie, opvækst og jagt:

IP3: Jamen jeg har egentlig gået på jagt, siden jeg var hel lille, også som barn. [...] min familie er af landbrugsophav [...] så var jagten altid nærværende, så det med at gå på jagt og være på jagt, det var noget, der var meget forbundet til landbrug. (1, 27-31)

IP2 beskriver erhvervelsen af jagttegn var en tradition i familien:

IP2: ”Ja, altså jeg har også været med som klapper og gået i min fars fodspor... [...] Altså så skulle vi selvfølgelig også gå på jagt. (1, 91-93)

Ovenstående citater er et godt billede på den konsensus, der var mellem de informanter, der kom fra landet. De resterende informanter der kom fra byen, havde enten fået interessen til jagt gennem venner eller pga. arbejde.

Endvidere viser interviewene, at de som havde en landlig opvækst også havde en øget motivation for *at få tilladelse til at skyde*. Fire ud af fem informanter med opvækst på landet nævnte *tilladelsen til at skyde* var en stor motivationsfaktor for dem. Derudover var informanterne med familiære jagtrelationer og landlig opvækst også mere motiveret af *at nedlægge vildt og spændingen*.

IP1: Det primære var at komme ud og skyde. Der var dybden i det, man gjorde ikke med [...] da jeg begyndte at gå på jagt, var det simpelthen skydningen, det drejede sig om. (1, 398-400)

IP4: I starten gik det for mig meget på det der med at komme ud på jagten og nedlægge et stykke vildt og sådan noget. (1, 495-497)

Slutteligt kan der fra fokusgruppeinterviewet udledes, at relationer og opvækst har indvirkning på, hvor meget jagtadgang informanterne havde. Generelt havde de fleste informanter med familiære jagtrelationer eller landlig opvækst mange muligheder for at gå på jagt, hvorimod informanterne uden familiære jagtrelationer med opvækst i byen ikke havde direkte jagtadgang.

IP4 forklarede, at relationer til lodsejeren har stor betydning:

IP4: Jeg vil sige, at meget af det private jagt vi har, jamen det er jo gennem relationer. Altså, fordi at vi kommer fra landet og små samfund, så kender du landmanden, og så kan du få en fordelagtig pris, fordi at hvis du går ud og lejer det til de priser det ligger på rundt omkring, så er jagt... det er svært for mange. (1, 195-198)

IP2 beskrev, at hun havde jagtadgang pga. relationer:

IP2: Jeg havde rigelig med mulighed, fordi at jeg er opvokset på en gård, så min far gik jo meget på jagt. (1, 164-165)

IP7 beskrev problematikkerne ved ikke at have familiære jagtrelationer:

IP7: Altså jeg havde en forventning om, at jagten var meget mere tilgængelig, det kan jo faktisk, som en nylæger, være utrolig svært at komme ud på jagt, når man ikke har noget familie. (2, 179-181)

5.2.1.3 Forventninger

Informanternes forventninger var ofte i tæt tilknytning til deres motivationer. Forventningerne var: *at jagtadgang var let at komme til, at få spændingsoplevelser, at få oplevelser i naturen, at få et mere konkret og teoretisk indblik i hvad jagt er, at opleve ro i naturen, at bruge tiden på riffeljagt, at få sociale fællesskaber og at se og skyde meget vildt.* Understående citat er et eksempel på, hvordan informanterne udtrykte deres forventninger:

IP3: Og det var den forventning, jeg havde, at der kom nogle stærke naturoplevelser, og at jeg også fik lov til at lave... Altså at slå ihjel og skyde vildtet og hjembringe det... [...] At jeg håber på, at den sidste del af naturoplevelsen, netop det, at jeg også er den, der bringer vildtet hjem, også bliver opfyldt. (1, 134-139)

Informanter med en opvækst i tæt tilknytning til jagt oplevede ofte, at deres oplevelser påvirkede deres forventninger:

IP4: Jeg tror, at jeg havde nogle forventninger omkring det der med spændingen og tilfredsstillelsen i at nedlægge et stykke vildt, for jeg kan da huske som lille knægt, hvordan min far skød en and, og hvordan jeg så bjærgede det... Når man har set det arbejde, som de har lagt i og lagt op til det punkt, hvor de nedlægger vildtet... Den forventning til at stå med geværet og have nedlagt et stykke vildt og tilfredsstillelsen ved at bjærge det vildt bagefter og så at have gjort det tilfredsstillende. (1, 121-127)

5.2.2 Mødet mellem motivationerne, forventningerne og jagten

I henhold til at finde sammenhænge mellem motivationer, forventninger og den erfarede jagt var målet at få indsigt i, om der var overensstemmelse eller uoverensstemmelse mellem disse.

5.2.2.1 Forventningsindfrielse

Størstedelen af informanterne beskrev, at deres forventninger ikke blev imødekommet på jagten. Informanternes forventninger var dermed ikke i overensstemmelse med, hvad de erfarede på jagten.

IP8 forklarede, at hans forventninger ikke blev indfriet:

IP8: [...] jeg havde ikke rigtig haft nogle forventninger til fx fællesjagter, hvilket er noget, jeg sætter meget pris på nu, og ikke kun når man er ude med selve bøssen, men hele arrangementet, det er jo sådan helt en begivenhed for sig selv sådan en fællesjagt. Så egentlig så tror jeg ikke, der er så meget, der har været indfriet, men mit syn har ændret sig efter. Også i forhold til hvad jeg selv troede ville være fedt. (2, 270-274)

IP7 beskrev, at hans forventninger til både økonomi og antallet af sete stykker vildt ikke blev indfriet:

IP7: [...] jeg troede både, at der ville komme mere forbi, og det var altså i bukkeseasonen. [...] jeg så køer og heste og det kan jeg egentlig se rigtig mange andre steder, det var ikke så spændende. (2, 224-229)

IP7: [...] altså jeg havde en idé om, jeg skulle ind og købe en haglbøsse til måske 2-3000 kroner brugt, og det blev så til 8000 kroner [...]. (2, 313-314)

To af informanterne oplevede, at deres forventninger var i overensstemmelse med, hvad de erfarede på jagten. Understående citat er eksempel på dette:

IP3: Mine forventninger, de blev i høj grad indfriet i forhold til denne her naturoplevelse og spændingen [...] Så den forventning om, hvad jagten var, og hvad den gik ud på, var en til en. Der var ikke noget ændret, bortset fra at jeg var kommet ind på indersiden af hegnet. Så min forventning blev indfriet. (1, 320-325)

5.2.2.2 Overraskelser

Selvom mange informanternes forventninger ikke blev mødt, oplevede informanterne at blive overrasket over andre elementer af jagten, som de ikke havde viden om, før de erfarede jagten.

IP4: [...] da jeg skød min første buk, der overraskede det mig, hvor kraftigt sådan noget kan være. Altså det med tilfredshedsfølelsen og hele din krop bare står og ryster

og... Det havde jeg ikke forventet dengang, at det kunne levere så stærke følelser i kroppen. At det rent faktisk kommer ud fysisk. (1, 335-339)

IP7 beskrev hans overraskelse over, hvor svært og grænseoverskridende det var at brække og flå et dyr:

IP7: det der med at skulle brække dem og flå dem og sådan noget, det synes jeg var grænseoverskridende første gang, og det synes jeg, jeg bliver bedre og bedre til [...] for jeg har heller ikke boet på en gård, hvor der skulle slagtes et eller andet.

(2, 478-483)

5.2.3 Nye motivationer og forventninger

Med viden om informanternes forhenværende forventninger, motivationer og mødet med jagten var målet at undersøge, om disse havde påvirkning på deres fremadrettede motivationer og forventninger.

5.2.3.1 Nye motivationer og forventninger

Generelt viser informanternes udtalelser, at deres nye erfaringer har stor påvirkning på, hvad de fremadrettet forventer af jagten. Efter at informanterne har fået mere viden om naturen gennem aspirantkurset og gennem erfaringer, oplever informanterne generelt, at *naturopplevelser* vejer tungere i deres motivation end motivationen før gjorde. *Naturopplevelsen* blev for alle undtagen én den primære motivation, hvilket IP5 eksemplificerer i understående citat:

IP5: Altså jeg synes det bedste, det er egentligt naturen. Altså naturen er egentlig blevet meget større lige pludselig. Altså fra at man godt kunne finde på at gå en tur i skoven eller man kunne, ja alt muligt andet, så oplever jeg, det gør jeg i hvert fald selv, mange flere ting nu ved at være ude end jeg gjorde tidligere, og jeg er meget mere ude nu, end jeg var før.

IP7: Var det din forventning inden?

IP5: Næ, det var det ikke.

IP6: Det er konsekvensen.

IP5: Ja det er det ligesom. (2, 158-165)

IP1 beskrev, i hvilket omfang hans motivationer har ændret sig:

IP1: Der er en forskel fra, da jeg begyndte at gå på jagt, for der var der meget, der fokuserede på, når der kom noget vildt. [...] Nu er det ikke så meget skydningen. Nu er det mere dyrene, og hvordan man oplever naturen. (1, 387-391 og 401-402)

Interviewene viser også, at informanterne stadig sætter stor pris på det sociale aspekt af jagten, hvorimod trofæjagten kun for én stadig betyder noget.

IP2: Jeg synes jo, at det er det der med, at man mødes med nogle venner og har det hyggeligt og rart sammen. Man er der kun for at have en god dag. Skyder man noget er det fint, men skyder man ikke noget, så kan det jo være, at frokosten er god. (1, 403-405)

De samlede motivationer fordeler sig derfor nu primært på *naturoplevelserne* og *de sociale fællesskaber*.

5.2.3.2 Baggrund for ny motivation

Informanterne nævnte flere grunde til, at deres motivationer havde ændret sig. Novicejægerne forklaring var, at deres nyligt erhvervede erfaringer var grunden til, at deres motivationer ændrede sig. Nimrodsjægerne beskrev, at deres skiftende livsomstændigheder og store mængder erfaringer har påvirket deres daværende motivationer. De fleste informanter var dog enige om, at de på deres første jagter blev overraskede over deres manglende viden, og at den nye erfaring gjorde udfaldet for deres motivationsændringer. Dette eksemplificeres i understående citater:

IP7: Jeg tror, det er uvidenheden før... at man tilegner sig ny viden, at det ændrer sig. [...] Ja, så jeg vil sige, at det ændrer sig, fordi man tilegner sig viden under... og ved at være sammen med andre mennesker. (2, 470-474)

IP7's udtalelse blev bekræftet af IP8, som beskrev:

IP8: Så forventninger og mange af tingene er også blevet lidt mere... det ved jeg ikke helt... realistiske, nu når man går på jagt, så forventer man ikke, at man nødvendigvis skyder noget hver gang, eller du ved også godt, at det lige pludselig koster noget, hvis du skal have et gevær, så koster det også, nogen patroner til, ja, der er nogle ting, man ligesom lær. Det er ligesom, når du tager et kørekort, så lærer du også nogle ting. (2, 550-554)

5.3 Hovedfund

Størstedelen af respondenterne motiveres af *naturoplevelser*. De næstmest besvarede motivationer er *det sociale fællesskab* og *muligheden for at skyde deres egen mad*.

Ud fra krydsninger mellem motivationer og respondenternes demografi er det fundet, at alle motivationer påvirkes af respondenternes demografi. Det fremgår dertil, at størstedelen af respondenterne forventer at gå på jagt 1-2 dage om året med et årligt jagtforbrug på under 10.000 kr. Størstedelen forventer at skyde mellem 0-5 stykker vildt årligt og at være på jagt efter hjortevildt.

Informanternes motivationer fordelte sig primært over fire områder: *Det sociale fællesskab, naturoplevelser, at skyde vildt og tilladelse til at skyde*. Derudover var informanternes forventninger ofte i tæt tilknytning til deres motivationer.

Informanterne nævnte, at deres forventninger og motivationer ofte ikke var i overensstemmelse med, hvad de erfarede på jagten. Derimod blev informanterne ofte positivt overraskede over elementer af jagten, som de ikke havde kendskab til. Informanternes erfaringer med jagt har været så overraskende, at størstedelen af informanterne sidenhen har fået nye motivationer og forventninger til jagt.

Ovennævnte resultater vil udgøre rammen for den følgende diskussion, hvor resultaterne vil blive diskuteret og sammenholdt med teorierne og relaterede studier.

6. Diskussion

Følgende kapitel har til formål at fortolke og diskutere de fremkomne resultater ved sammenligning med relevante artikler, studier og teori. Diskussionen er struktureret efter at generere viden, der besvarer specialets problemformulering og formål. Den indledes med en diskussion af respondenternes og informanternes motivation og forventninger før erhvervelse af jagttegn. Herefter følger en diskussion af informanternes erfaringer af jagt, og hvordan disse erfaringer har påvirket deres efterfølgende motivation og forventninger. Dernæst vil der være en mindre diskussion af generelle problematikker for jagtegnaspiranten. Slutteligt følger en diskussion af opgavens metode og anvendte teori.

I kapitlet anvendes begrebet *deltagere* som en samlebetegnelse for respondenter og informanter.

6.1 Deltagernes motivationer og forventninger før erhvervet jagttegn

I dette afsnit diskuteres deltagernes motivationer og forventninger før de har erhvervet jagttegn.

6.1.1 Deltagernes motivationer

Undersøgelsen viser, at de mest fremherskende motivationer blandt respondenterne er *naturoplevelser, det sociale fællesskab, at skyde egen mad og at blive afstresset*. Ligeledes viser

undersøgelsen, at størstedelen af informanterne blev motiveret af *det sociale fællesskab*, hvorimod kun halvdelen blev motiverede af *naturoplevelserne* og *at skyde vildt*.

For at skabe et overblik af resultaterne sammenlignes de mest fremherskende motivationsfaktorer i spørgeskemaundersøgelsen med andre udvalgte studier i nedstående tabel.

Tabel 6.1 – Oversigt over fremherskende motivationsfaktorer

Motivationer	Respondenter	Relaterede studier
	%	%
Naturoplevelser	70%	85 – 87%
Sociale fællesskaber	44%	58 – 66%
At skyde egen mad	41%	Ikke undersøgt
At reducere stress	22%	43 – 48%

Informanternes motivationer er ikke inddraget i tabellen, da det ikke er rationelt at kvantificere udtalelser fra otte informanter. (Spm. 12), (Hansen, 2000, s. 81), (Lundhede, Jacobsen, & Thorsen, 2015, s. 58) og (Jensen, 2007, s. 18).

Det fremgår af undersøgelsens resultater, at *naturoplevelser* og *det sociale fællesskab* er de mest fremherskende motivationsfaktorer for både respondenter og informanter, hvilket er i overensstemmelse med tidligere studier af den danske jægerskares motivationer (Hansen, 2000, s. 81), (Lundhede, Jacobsen, & Thorsen, 2015, s. 58) og (Jensen, 2007, s. 18). Dog er det bemærkelsesværdigt, at besvarelsesfrekvensen for *naturoplevelser* er op mod 17,8% lavere for nærværende spørgeskemaundersøgelse end for de relaterede studier.

Endvidere fremgår det af resultaterne, at besvarelsesfrekvensen for *naturoplevelser* er påvirket af respondenternes bosted, alder, uddannelsesniveau og inspirationskilder. Således stiger besvarelsesfrekvensen med 21-22% for respondenter i den ældre kategori bosat i byen eller med

længere videregående uddannelser - ift. respondenter i den yngre kategori bosat på landet eller med en grundskoleuddannelse. Derudover stiger besvarelsesfrekvensen med 35% for respondenter, der har hørt om jagt fra venner og kollegaer ift. respondenter, der har hørt om jagt fra familie.

De fundne sociodemografiske baggrundsvariablers påvirkning på besvarelsesfrekvensen er i øvrigt i overensstemmelse med CSIRO-studiet, der beskriver, at post-demografiske-overgangsjægere (den modne urbaniserede jæger) generelt er mere motiverede for *naturoplevelser* end den traditionelle landbrugsjæger (Hansen, Peterson, & Jensen, 2012, s. 448).

I nærværende spørgeskemaundersøgelse er besvarelsesfrekvensen for motivationsfaktorerne *det sociale fællesskab* og *at blive afstresset* mellem 22% og 26% lavere end besvarelsesfrekvensen for samme faktorer i relaterede studier. Uoverensstemmelserne er med stor sandsynlighed ikke et udtryk for et skifte i jægerstandens motivationer men snarere et udtryk for, at størstedelen af respondenterne er unge. 68% af respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen er mellem 16-24 år, hvorimod 75,8% af den danske jægerskare er mellem 35-60 år (Asferg, 2006, s. 116). Sammenholdes dette med, at jægere i aldersgruppen 30-39 år ynder at bruge jagt som en afstressende aktivitet, hvorimod ældre jægere motiveres mere af det sociale samvær (Hansen, 2000, s. 62), kan der argumenteres for, at respondenternes alder har stor betydning for den lavere besvarelsesfrekvens. Dette understøttes af, at 55% af respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen i alderen 25-34 år motiveres af *at blive afstresset*, og 60% af de ældre respondenter motiveres af *det sociale fællesskab*. Demografiens påvirkning taget i betragtning, er nærværende spørgeskemaundersøgelse altså i overensstemmelse med resultater fra tilsvarende studier.

Endvidere er det interessant, at motivationsfaktoren *muligheden for at skyde egen mad* ligger på en tredjeplads i nærværende undersøgelse, da den ikke forekommer i andre studier. Motivationens høje placering skyldes sandsynligvis en sociodemografisk sammenhæng. Spørgeskemaundersøgelsen viser således, at 59% af respondenter bosat i større byer har valgt motivationsfaktoren, hvorimod kun 29% af respondenter fra landet har valgt samme. En forklaring på denne sammenhæng kan findes i CSIRO-studiet, der beretter, at jægere fra større byer er mere motiverede af at komme *tilbage til naturen* end jægere fra landet (Lundhede, Jacobsen, & Thorsen, 2015, s. 449). Det kan altså tænkes, at respondenterne kæder det *at skyde deres egen mad* sammen med en bevidst eller ubevidst *tilbage til naturen* ideologi, hvor afstanden fra jord til bord bliver mere naturnær.

Motivationsfaktoren *at bruge tid med hunden* stiger markant for det ældre segment af kvindelige respondenter. Den stiger også, om end i mindre grad, for dem, der er bosat i mindre byer, dem med jagtrelateret familier og grundskoleuddannelse. Dele af denne observation kan forklares med udgangspunkt i CSIRO-studiet, der forklarer, at kvindelige jægere har mere fokus på dyrevelfærd samt at jægere fra storbyen har svært ved at få tilladelse til at have hund i lejlighederne (Hansen, Peterson, & Jensen, 2012, s. 448).

De sociodemografiske baggrundsvariablers påvirkning på motivation ses også på informanternes alder og opvækst. Informanter, der havde en opvækst på landet i tæt tilknytning til jagt, tog alle jagttegn som 16-årige og var alle motiverede af *tilladelsen til at skyde*, hvorimod informanter fra byen overvejende blev motiveret af *det sociale fællesskab*. Det fremgår endvidere af spørgeskemaundersøgelsen, at 28% af respondenter bosat på landet har svaret, at de er motiverede af *tilladelsen til at skyde*, hvorimod kun 13% af respondenter fra byen har svaret det samme. Altså er der en overensstemmelse mellem at deltagernes opvækst samt bosted og deltagernes motivation af *tilladelsen til at skyde*.

I spørgeskemaundersøgelsen er der fundet flere sammenhænge mellem respondenternes sociodemografiske baggrundsvariabler og besvarelsesfrekvensen af motivationerne. Sammenhængene kan hverken be- eller afkræftes af den eksisterende litteratur.

Undersøgelsen peger ud fra ovenstående argumentation på, at sociodemografiske baggrundsvariabler har stor påvirkning på deltagernes motivationer.

6.1.2 Deltagernes forventninger

Hvor ovenstående diskussion har vist, at demografien har påvirkning på deltagernes motivationer, fremgår det af krydsninger mellem de sociodemografiske baggrundsvariabler og respondenternes forventninger, at variabelen *jagtrelationer* er den eneste, der påvirker respondenternes forventninger. Krydsningerne kan ses i bilag (K)

Månedlig jagtfrekvens

Undersøgelsen viser, at 68% af respondenter uden familiære jagtrelationer har en forventning om at komme på jagt 1-2 gange pr. mdr., hvorimod kun 29% af respondenter med familiære jagtrelationer

forventer det samme. Omvendt forventer 33% af respondenter med familiære jagtrelationer at gå på jagt 3-4 gange pr. mdr., hvorimod kun 6% af respondenter uden familiære jagtrelationer forventer det samme. Ergo har relationen stor påvirkning på, hvor ofte respondenterne forventer at komme på jagt. Dette er i god overensstemmelse med DJs studie, som viser, at 73,9% af alle novicejægere er afhængige af en jagtinvitation (Jensen, 2007, s. 23). Tilmed fremgik det i analysen af informanternes svar, at alle informanter med familiære jagtrelationer havde adgang til jagt, hvorimod størstedelen af informanter uden familiære jagtrelationer ikke havde direkte adgang til jagt. Iflg. informanterne er der en indforstået bytteøkonomi i jagten. Inviteres andre til jagt på ens jord, kan man da selv forvente at blive inviteret på jagt (1, 195-225). Jagt er af denne grund mere kompliceret at komme til for respondenter uden familiære jagtrelationer, der ikke har jord, de kan invitere andre med på. Dermed er der stor sandsynlighed for, at respondenter med familiære jagtrelationer kan forvente at komme mere regelmæssigt på jagt end respondenter uden familiære jagtrelationer.

Forventet årligt forbrug

Af undersøgelsen fremgår det, at respondenter med familiære jagtrelationer forventer at bruge færre penge på jagt end respondenter uden jagtrelateret familie. Således forventer 96% af respondenter med familiære jagtrelationer at bruge mellem 0-9.999 kr. årligt, hvorimod 79% af respondenter uden familiære jagtrelationer forventer at bruge det samme. Omvendt forventer kun 4% af respondenterne med familiære jagtrelationer at bruge 10.000+ kr. årligt, hvorimod 21% af respondenter uden familiære jagtrelationer forventer at bruge det samme. Respondenter uden familiære jagtrelationer forventer altså at bruge flere penge end respondenter med familiære jagtrelationer. Denne direkte forbindelse mellem familiære jagtrelationer og forventet forbrug kan hverken be- eller afkræftes af litteraturen. Derimod er der god logik i relationen mellem respondenternes sandsynlige adgang til gratis jagtarealer og arrangementer samt hvor mange penge de forventer at bruge på jagt. Det fremgår af et studie udført på Københavns Universitet i 2008, at den gennemsnitlige pris for leje af én hektar jord er 300 kr./år. Dertil bliver der i gennemsnit udlejet 160 hektar pr. lejemål. Prisen falder derudover, hvis der på forhånd er en god relation mellem udlejer og lejer (Lundhede, Jacobsen, & Thorsen, 2008, s. 26). Dette understøttes af IP4, der har bemærket samme tendens. Ovenstående studie viser, at jagtleje kan være dyrt, og derfor er det logisk, at respondenter der ikke har adgang til jagt må betale mere for jagtadgangen end respondenter der har adgang til jagt gennem deres relationer. Sammenlignes respondenternes

forventede forbrug med tallene fra en rapport fra Københavns Universitet, så er respondenternes forventninger oftest ikke i overensstemmelse med, hvad der reelt bliver brugt på jagt. Den viser, at det gennemsnitlige årlige forbrug for jægere er 11.829 kr. (Jacobsen, Jensen, Bakhtiari, & Thorsen, 2014, s. 22), hvilket både inkluderer jagtleje, udstyr, træning, patroner, mm. (Jensen, 2007, s. 37). En sammenligning af tallene viser, at 88% af respondenterne forventer at bruge mindre end det gennemsnitlige forbrug på jagt, hvorimod kun 12% forventer at bruge det samme eller mere end det gennemsnitlige forbrug på jagt.

Forventet vildtudbytte

Undersøgelsen viser en faldende trend i forventningerne til vildtudbytte, idet 56% af respondenterne forventer at skyde 0-5 stykker vildt pr. år, 19% forventer at skyde 6-10 stykker vildt, 11% forventer at skyde 11-15 stykker vildt osv. Der er ikke fundet nogle sociodemografiske baggrundsvariabler, der påvirker det forventede vildtudbytte væsentligt. Fra vildtudbyttestatistikken anno 2017 fremgår det, at ca. 52,7% af alle danske jægere nedlagde vildt med et gennemsnit på 22,6 stykker vildt pr. jæger (Christensen, Balsby, & Mikkelsen, 2018, s. 5). Dertil viser en undersøgelse fra Århus Universitet, at jægere i gennemsnit nedlagde 27,2 stykker vildt i sæsonen 04/05, hvorimod novicejægere i gennemsnit nedlagde 25 stykker vildt (Asferg, 2006, s. 117). Altså, at novicejægere gennemsnitlig skyder næsten ligeså meget vildt som den generelle jæger. Sammenholdes studiet med undersøgelsens resultater, kan man altså konkludere, at respondenternes forventninger til vildtudbyttet ikke stemmer overens med statistikkerne. Nogle respondenter vil med stor sandsynlighed skyde betydeligt mere, end de forventer, hvorimod ca. halvdelen slet ikke vil skyde noget.

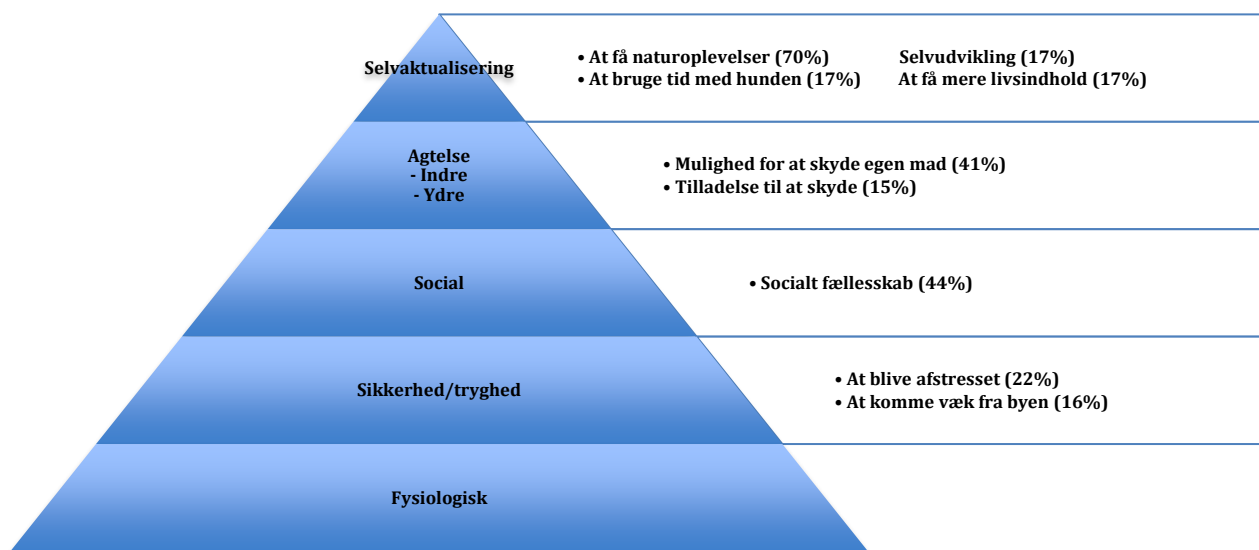
Ovenstående diskussion viser, at respondenternes forventninger ikke er i overensstemmelse med, hvad litteraturen beskriver. Især respondenternes forventninger til økonomi og antal jagtdage pr. mdr. formodes ikke at blive mødt. Endvidere kan det være svært at gennemskue, hvor meget vildt respondenterne kan forvente at skyde, da litteraturen beskriver, at jægere enten skyder meget eller slet ikke skyder noget. Slutteligt kan det udledes, at respondenternes familiære jagtrelationer har stor betydning for deres forventninger og indfrielsen af samme. Jagt er lettere tilgængeligt og økonomisk mindre omkostningsfuld for respondenter med familiære jagtrelationer end respondenter uden.

6.1.3 En pejling på baggrunden for deltagernes motivation

I spørgeskemaundersøgelsen er der fremhævet ni motivationskategorier, der med henblik på at forklare de bagvedliggende motivationer kontekstualiseres til behov. Forstår man respondenternes behov, kan man også forstå grundlaget for respondenternes motivationer. Respondenternes motivationer indekseres i Maslows behovshierarki, som vist herunder.

Figur 6.1 - Maslows Behovspyramide

Figur 6.1 viser fordelingen af motivation fra spørgeskemaundersøgelsen i behovspyramiden.

Således kan motivationerne *naturoplevelser*, *selvudvikling*, *at få mere livsindhold* og *at bruge tid med hunden* placeres i det selvaktualiserende behov, da disse ligger inden for definitionsrammen om at søge en virkeliggørelse af sine mål, at realisere sine medfødte eller tillærte evner og muligheder samt at opnå højdepunktsoplevelser eller åbenbaringer.

Motivationerne *mulighed for at skyde egen mad* og *tilladelse til at skyde* er placeret på agtelsesbehovet, der udspringer af et indre behov, der er defineret ved et ønske om styrke, præstation, tilstrækkelighed, kompetence, værdighed og frihed.

Motivationen *socialt fællesskab* er placeret i det sociale behov, hvorimod motivationerne *at blive afstresset* og *at komme væk fra byen* er placeret på sikkerheds- og tryghedsbehovet, da de omhandler det at føle sig sikker, tryk og stabil.

Selvom de fleste motivationer er placeret indenfor det selvaktualiserende behov, fremstår det også, at de fire mest besvarede motivationsfaktorer fordeler sig på de fire øverste behov af pyramiden. Altså kan jagt opfylde forskellige behov.

Resultatet skal ikke ses som værende definitive men kan anvendes som en pejling på, at størstedelen af respondenterne har et behov for selvaktualisering, hvori den største motivation, *at få naturoplevelser* ligger. Resultaterne er ikke overraskende og stemmer godt overens med den friluftskulturelle udvikling i Danmark gennem de sidste 30-40 år. Den friluftskulturelle udvikling betyder, at flere danskere har fået en øget interesse for naturen og for at komme tilbage til den (Andkjær, 2005, s. 5). Litteraturen viser endvidere, at urbaniseringen har medført en jagtkulturel udviklingen, der i sammenhæng med friluftslivets udvikling har gjort jagt til en rekreativ aktivitet, hvor det før var en del af husholdningsøkonomien og landbrugstraditionen (Buus, 2007, s. 2-3); (Hansen, 2000, s. 45 og 71); (Larsen, 2008, s. 9, 13, 16). Sammenhængen mellem respondenternes motivationer og deres behov skal dermed anskues i lyset af friluftskulturens påvirkning på den jagtkulturelle udvikling. At størstedelen af motivationer ligger inden for selvaktualiserende- og agtelsesbehovet er derfor i god overensstemmelse med, hvad der vides om jagtkulturen.

6.2 Mødet mellem jagten, motivationerne og forventninger samt jægerens motivationer.

Det fremgår af ovenstående diskussion, at respondenternes motivationer i høj grad er i overensstemmelse med den generelle jægerstands motivationer. Respondenternes forventninger er derimod ikke i overensstemmelse med, hvad litteraturen beskriver. I dette afsnit diskuteres informanternes oplevede møde med jagten samt jagtoplevelsernes påvirkning på motivationer og forventninger.

6.2.1 Mødet mellem jagten, motivationerne og forventningerne

Det fremgår af resultaterne, at størstedelen af informanternes forventninger ikke blev indfriet på jagten. Kun to informanter oplevede, at deres forventninger var i fuld overensstemmelse med, hvad de reelt oplevede. Deres forklaring var, at jagt havde været en stor del af deres opvækst, og at de i en tidlig alder selv havde været aktivt med på jagt. Af denne grund havde de på forhånd erfaringer, der var styrende for deres motivationer og forventninger. Dette peger på, at deltagere, der har haft kendskab og erfaringer med jagt før erhvervelse af jagttegn, også har forventninger og motivationer, der er i tættere overensstemmelse med den almene danske jægers.

Ligesom mange respondenter fra byen forventede to ud af tre informanter fra byen særligt at udøve jagt på hjortevildt. Dette er i god overensstemmelse med Hansens studie, der viser, at jægere fra byen er mere interesserede i jagt efter større vildt end jagt efter mindre vildt (Hansen, 2000, s. 58). Begge informanter oplevede dog, at deres forventninger i den henseende ikke blev mødt. IP7 nævner, at han blev skuffet over jagtformen, da han hverken så eller skød hjortevildt. IP8 fortalte, at han aldrig fik taget riffeltegnet, da han på baggrund af sine erfaringer med jagt blev mere interesseret i jagt med haglvåben. Forklaringen på denne uoverensstemmelse kan være, at mængden af hjortevildt, en jæger kommer til, er meget lav. Således skydes der ca. 2000% færre stykker hjortevildt end fuglevildt i Danmark, og ratioen mellem antal skudte stykker hjortevildt og antal jægere er under 1:2 (Christensen, Balsby, & Mikkelsen, 2018, s. 6-7).

Dertil viser DJs undersøgelse, at de fleste novicejægere har et ønske om at prøve riffeljagt på hjortevildt, men at størstedelen reelt kun har prøvet hagljagt (Jensen, 2007, s. 24-25). Altså bliver de fleste novicejægers forventninger til riffeljagt ikke indfriet. Da flere respondenter fra spørgeskemaundersøgelsen er fra byen, er det ikke unaturligt, at de også er motiverede for at skyde hjortevildt med riffel. Dog peger resultaterne fra fokusgruppeinterviewet og resultater fra andre undersøgelser på, at flere respondenter ikke vil komme til at prøve jagt efter hjortevildt.

Informanternes møde med jagten har generelt medført, at de fleste primært praktiserer hagljagt. Flere informanter nævnte, at de er blevet overraskede over hagljagten. De ældre informanter nævnte, at de i særlig høj grad foretrækker hagljagten, da de får gode sociale oplevelser på fællesjagterne, hvorimod de yngre informanter nævnte, at det er sjovt at skyde vildtet. Observationen er i overensstemmelse med resultater i studiet af Hanson, der beskriver, at ældre

jægere især er tiltrukket af jagtens sociale fællesskab, hvorimod yngre jægere forventer at skyde vildt, hver gang de er på jagt (Hansen, 2000, s. 61-62).

Halvdelen af informanterne oplevede, at jagt var svært tilgængeligt, da de ikke havde nære jagtrelationer og dermed ikke blev inviteret på jagt. Informanter uden familiære jagtrelationer måtte betale sig til jagter, bruge foreningernes jagt eller undlade det. Én informant nævnte, at afstanden til hans jagt er stor, da han er flyttet fra landet til byen. Oplevelsen er i fuld overensstemmelse med CSIRO-studiet og studiet af Hansen, der forklarer, at jægere fra byen har færre jagtdage, da de generelt er udfordrede på deres jagtadgang grundet lange distancer til jagtområderne (Hansen, 2000, s. 58) og (Hansen, Peterson, & Jensen, 2012, s. 449). Ud fra ovenstående argumentation forventes det, at respondenter fra byen og respondenter uden jagtrelationer også vil have færre jagtdage end respondenter fra landet og med jagtrelationer.

Flere yngre informanter oplevede, at deres økonomiske forventninger ikke blev indfrie. Eksempelvis oplevede IP7 og IP8, at der var mange uforudsete udgifter i forbindelse med jagt. Udgifterne til våben, træning og jagtadgang var højere, end de havde forventet. Det fremgår af flere studier, at økonomiske faktorer skaber barrierer for nye jægere, og barriererne sandsynligvis på længere sigt vil favorisere de jægere, der har større økonomisk kapital (Hansen, Peterson, & Jensen, 2012, s. 448); (Hansen, 2000, s. 67) og (Engsbye, 2006, s. 101). Den yngre del af respondentgruppen vil altså formentlig møde samme økonomiske barriere, som kan hindre deres jagtliv.

Det fremgår af ovenstående diskussion, at størstedelen af informanternes forventninger ikke var i overensstemmelse med deres oplevelser på jagten og dermed ikke blev mødt. Som det også ofte fremgår af ovenstående diskussion, er der fundet flere ligheder mellem respondenternes og informanternes forventninger. Derfor formodes det, at flere af respondenterne vil opleve, at deres forventninger ikke bliver indfrie på fremtidige jagter.

6.2.3 Nye motivationer

Resultaterne af fokusgruppeinterviewene viser, at størstedelen af informanternes motivationer og forventninger har ændret sig efter erhvervelse af jagttegn. Nogle informanter beskrev, at deres oplevelser med jagt var i uoverensstemmelse med, hvad de forventede samt at det medførte nye

motivationer og forventninger til jagt. Andre informanter beskrev, at deres erfaringer har givet dem et bedre indblik i, hvad der reelt motiverede dem.

Det mest markante motivationsskifte ses for motivationen *naturoplevelser*. Informanternes jagtoplevelser har bevirket, at flere nu motiveres for *naturoplevelser*. Kun halvdelen af informanterne var motiverede for *naturoplevelser*, før de erhvervede sig jagttegn. Efter erfaringer med jagt motiveres næsten alle af *naturoplevelser*. Endvidere nævnte flere informanter, at motivationen for *at skyde vildt* faldt efter, de havde prøvet dette flere gange. Altså er en stor del af informanternes motivationer skiftet fra *at skyde vildt* til *naturoplevelser*.

At størstedelen af informanterne nu motiveres af *naturoplevelser* er i overensstemmelse med studierne af (Hansen, 2000), (Lundhede, Jacobsen, & Thorsen, 2015) og (Jensen, 2007), der alle beskriver, at størstedelen af den danske jægerstand motiveres netop af dette.

At motivationen for *naturoplevelser* stiger på baggrund af jagterfaring, kan altså være med til at forklare, hvorfor respondenternes besvarelsesfrekvens for *naturoplevelser* på nuværende tidspunkt er lavere end jægerstandens. Følger respondenterne samme tendens som informanternes, vil flere respondenter også opleve en stigende motivation for *naturoplevelser*.

For at forstå baggrunden for informanternes motivationsudvikling, inddrages den kombinerede teori mellem indre og ydre motivationer og Maslows behovspyramide. Den kombinerede teori forskriver, at homøostatiske behov er ydre motiverende, hvorimod at vækstbehovene overvejene er indre motiverende. Endvidere beskriver teorien, at motivationer, der skyldes ydre faktorer, mindskes i takt med opfyldelse af samme, hvorimod motivationer, der skyldes indre faktorer, er vedvarende og forstærkes i takt med, at disse opfyldes.

Informanternes motivation for *naturoplevelser* anses for at være påvirket af indre faktorer, da denne udspringer af en indre interesse. Motivation for *at skyde vildt* er kategoriseret, som en motivation påvirket af ydre faktorer, da opfyldelsen af denne i høj grad hænger sammen med den belønning, der opnås, når vildtet er nedlagt. Samme observation er gældende ved informanternes motivation for *at få tilladelse til at skyde*. Da denne blev opfyldt, var motivationen ikke tilstedeværende mere. Informanternes forklaring af deres skiftende motivationer er dermed i god overensstemmelse med, at motivationer, der er påvirket af ydre faktorer mindskes i takt med opfyldelsen af samme, hvorimod motivationer, der er påvirket af indre faktorer, er vedvarende og forstærkes med tiden.

Det fremgår af teoriens applikation på informanternes udtalelser, at der er god overensstemmelse mellem informanternes egne forklaringer og det forventede teoretiske udfald. Informanternes egne forklaringer, teorien og relaterede studier peger således på, at mange respondenter fra spørgeskemaundersøgelsen også vil opleve et skifte mellem motivationer i tak med, at deres motivationer indfries. Endvidere peger resultatet hen på, at respondenternes motivationer efter få år i højere grad vil ligne den samlede danske jægerstands.

6.3 Problematikker for jagttegnaspiranten

Som tidligere nævnt, oplevede nogle informanter økonomiske og jagtadgangsmæssige problematikker, der komplicerede deres jagtpraksis. I dette afsnit diskuteres flere af de problematikker, som informanterne fremhævede, og som nogle respondenter formentlig vil opleve efter erhvervelse af jagttegn.

Inden jagttegnaspiranterne kan begynde deres jægerliv, må de bestå jagttegnskursets afsluttende jagtprøve samt haglskydeprøve. To informanter fra fokusgruppeinterviewene beskrev, at de havde svært ved at gennemføre disse prøver. Én informant bestod ikke jagtprøven to gange i træk og måtte derfor vente med at gennemføre kurset til året efter. En anden informant beskrev, at hun havde bestået jagtprøven men endnu ikke haglskydeprøven. To ud af otte informanter havde dermed problemer med prøverne, hvoraf én endnu ikke har tilladelse til at gå på jagt. Resultaterne er i god overensstemmelse med litteraturen, der beskriver, at mange jagttegnaspiranter har svært ved at gennemføre prøverne i første forsøg, og at nogle endog aldrig færdiggør dem. Den gennemsnitlige beståelsesprocent for jagtprøven fra 2013-2017 er 67,4%, hvor tallet indikerer, at over 30% af jagttegnaspiranterne ikke består jagttegnsprøven. Endvidere fremgår det, at der mellem 2014-2017 kun var en beståelsesprocent på 57,4% af alle forsøgte haglskydeprøver (Winckelmann, 2018, s. 2). Resultaterne fra interviewene og litteraturen peger altså på, at flere respondenter fra spørgeskemaundersøgelsen også vil dumpe prøverne. Ved jagtprøven kan der kun aflægges to forsøg, hvorefter man er nødsaget til at deltage på et nyt kursus året efter. Både prøverne og

kurserne er dyre, og det estimeres derfor, at mange dumpede respondenter vil miste motivationen for at blive jægere. Samlet betyder dette, at flere respondenter ikke får tilladelse til at gå på jagt.

Én informant nævnte, at han ikke var tryk ved at skulle brække og skinde et større dyr. Hans begrundelse var, at han ikke var opvokset på landet og derfor ikke havde nogen erfaring med det (2, 478-483). Informanten, der kom fra byen og ikke havde nogle jagtrelativer, havde således ingen naturlige forudsætninger for at lære, hvordan han skulle håndtere skudte dyr. Iflg. CSIRO-studiet er der en klar sammenhæng mellem urbaniserede jægere uden familiære jagtrelationer og andelen af novicejægere, der ikke ved, hvordan man skal behandle et skudt dyr. Af studiet fremgår det, at urbaniserede novicejægere, der bliver introduceret til jagt af venner, ikke har de naturlige og erfaringsbaserede forudsætninger for at kunne behandle skudte dyr (Lundhede, Jacobsen, & Thorsen, 2015, s. 449). Der undervises ikke i den praktiske håndtering af større skudte dyr på mange af jagttegnskurserne, og derfor må denne læringen forekomme senere fx af en nimrodsjæger med denne specifikke erfaring.

Da flere urbaniserede respondenter ikke har familiære jagtrelationer, forventes det, at flere af disse også vil opleve at være uvidende om emnet. Mange kommende novicejægere vil dermed stå i situationer, hvor de ikke er ordenligt informeret om jagtpraksissen vedr. partering af større dyr.

6.4 Metode- og teorikritisk diskussion

I dette afsnit diskuteres de metodiske dispositioner, og hvorledes teorien var relevant i forhold til emnet og den indsamlede empiri.

6.4.1. Generelle betragtninger

Opgavens empiri beror på både kvalitative og kvantitative data fremkommet ved en spørgeskemaundersøgelse og to fokusgruppeinterviews. Generelt kan det konkluderes, at hvor metodevalget syntes passende for indsamling af data på målgruppen, har der vist sig flere udfordringer ved anvendelse af metoderne.

Specialets formål har således ændret sig i takt med undersøgelsens progression. Afsluttede og igangværende empiriindsamlinger har dog ikke kunnet ændres i takt med denne udvikling. Dette

har haft betydning for at dele af empirien ikke er blevet anvendt, da den ikke opfylder specialets nye formål.

I starten af undersøgelsesforløbet var specialets fokusområde at undersøge, hvorfor mange novicejægere stopper kort efter, at de har erhvervet jagttegn. Med dette formål blev spørgeskemaundersøgelsen udformet og igangsat. Efterfølgende ændredes specialets fokusområde, da det ikke var muligt at rekruttere jægere, der var stoppet med at gå på jagt, til at agere informanter. De genererede data fra spørgeskemaundersøgelsen er dermed i nogle tilfælde ubrugelige ift. specialets nye formål.

Spørgeskemaet blev udsendt uden et spørgsmål omhandlende, hvor respondenterne er vokset op. Spørgsmålets relevans blev først opdaget efter, at spørgeskemaet var udsendt. Spørgsmålet ville kunne have be- eller afkræftet, om opvækst er afgørende for respondenternes motivationer og forventninger.

En bias, som kan have betydning for undersøgelsens resultater, er, at flere informanter fra fokusgruppeinterviewet har haft jagttegn i mange år og derfor ikke kan huske deres daværende motivationer og forventninger til jagten. Det kan have haft indflydelse på deres udtalelser. Ingen informanter nævnte, at de ikke kunne huske deres motivationer og forventninger men svarede derimod flere gange upræcist på spørgsmålene. Det må antages, at flere informanter kan have haft svært ved at genkalde deres daværende motivationer og forventninger, hvilket har haft betydning for deres udtalelser. Endnu en bias er, at jeg i udarbejdelsen af interviewguiden kan have overset vigtige områder inden for jægerkulturen, der kunne give brugbare informationer om informanternes motivationer og forventninger.

6.4.2 Diskussion af deltagersammensætningen

Resultaterne af empirien, databearbejdningen og diskussionen tager udgangspunkt i de respondenter, der besvarede spørgeskemaundersøgelsen samt de informanter der deltog i interviewene. Den demografiske sammensætning af alle deltagerne er ikke repræsentativ overfor alle jagttegnaspiranter eller den danske jægerstand. I nedenstående afsnit diskuteres målgruppen for nærværende undersøgelse, så det er muligt at forstå, hvilken målgruppe konklusionerne henvender sig til.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at 68% af respondenterne er mellem 16-24 år, hvorimod at 14%

er mellem 25-34 år. Fra tidligere undersøgelser vides det, at gennemsnitsalderen for jagttegnaspiranter anno 2006 ca. er 35 år og stigende (Hansen, Peterson, & Jensen, 2012, s. 448). Langt størstedelen af respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen er derfor mellem 11-20 år yngre end aldersgennemsnittet for den almene danske jagttegnaspirant. Ifølge Hansen og CSIRO-studiet burde den lave alder være et udtryk for, at respondenterne kommer fra landet, da unge jagttegnaspiranter ofte er forbundet med en landlig opvækst. En ældre jægerskare kommer ofte fra byen og har ikke familiære jagtrelationer (Hansen, 2000, s. 45 og 71); (Lundhede, Jacobsen, & Thorsen, 2015, s. 449). Nærværende undersøgelse viser dog, at 27% af de yngre respondenter kommer fra landet eller landsbyer, hvorimod at 40% af de yngre respondenter kommer fra større byer (spm. 2 x 6). Baggrunden for respondenternes lave alder skal derfor findes i relation til, hvor de har taget jagttegnkursus. Af undersøgelsen fremgår det, at flere respondenter har taget jagttegn i forbindelse med efterskoler (spm. 6), hvilket både forklarer deres lave alder, og at de ikke nødvendigvis har en landlig opvækst. Jagttegnundervisningen kan have appelleret til flere respondenter, selvom de ikke har en landlig opvækst, da kurserne er gratis på efterskolerne.

Af respondenter i målgruppen 25-34 år kommer 64% fra større byer, hvorimod kun 18% kommer fra landet eller landsbyer. Disse resultater stemmer overens med undersøgelserne fra (Asferg, 2006, s. 117) og (Hansen, 2000, s. 45 og 71) og er dermed repræsentative for aldersgruppen.

Fordelingen af respondenternes køn er: 21% kvinder og 79% mænd. Der er ikke fundet undersøgelser på kønsfordelingen af jagttegnaspiranter. Om fordelingen er repræsentativ for den almene kønsfordeling af jagttegnaspiranter, kan derfor hverken be- eller afkræftes. Dog viser den årlige vildtudbyttestatistik, at antallet af kvinder er stigende (Christensen, Balsby, & Mikkelsen, 2018, s. 5), og kønsfordelingen af jagttegnaspiranter kan således være et udtryk for denne udvikling.

Informanternes kønsrepræsentativitet er ikke i overensstemmelse med den generelle danske jægerskares med en fordeling på 93,6% mænd og 6,4% kvinder (Christensen, Balsby, & Mikkelsen, 2018, s. 5). I interviewet var der tre kvindelige og fem mandlige informanter, hvilket var en bevidst beslutningen i ønsket om at undersøge forskelle og ligheder mellem kønnenes motivationer, forventninger og jagtpraksis. Flere informanter af samme køn var således nødvendig for at finde gennemgående mønstre. Endvidere var informanterne mellem 16-51 år da de erhvervede jagttegn.

Ud fra ovenstående diskussion kan der udledes, at undersøgelsens respondenterne er 11-20 år yngre end aldersgennemsnittet af danske jagttegnaspiranter. Informanternes aldersspredning er stor men dækker både aldersspektret 16-51 år. Informanterne og respondenterne kan derfor fint sammenlignes.

Undersøgelsens konklusioner må ses i lyset af at respondenternes alder gennemsnitligt er lavere end landets jagttegnaspiranter alder. Konklusioner, der primært baserer sig på respondenterne, henvender sig altså til det yngre segment af landets jagttegnaspiranter. Slutteligt skal der tages forbehold for, at respondenternes motivationer er stærkt influeret af deres sociodemografiske baggrundsvariabler.

6.4.3 Metodekritik

For at sikre troværdighed af undersøgelsens resultater, undersøges specialets brug af metoder ift. begreberne *validitet*, *reliabilitet*, *gennemsigtighed* og *generaliserbarhed*.

Validitet

For at styrke undersøgelsens validitet og dybde er der anvendt triangulering. Styrken ved metodisk triangulering er, at de valgte metoder kan kompensere for hinandens svagheder (Nielbo, 2017). Hvor spørgeskemaet genererer store mængder data, baseret på mange respondenter og fastlagte svarmuligheder, genererer fokusgruppeinterviewene dybdegående data fra færre informanter. De valgte metoder var således indbyrdes komplimenterende og anvendelige til undersøgelse af målgruppen. Forventningen til udbyttet af metoderne var i fuld overensstemmelse med resultatet af metoderne. Resultaterne er dog som nævnt præget af, at specialets formål har ændret sig. Det betyder, at nogle af datene fra spørgeskemaundersøgelsen ikke kunne anvendes i den videre analyse.

I tolkningsprocessen af data anerkendes det, at min forforståelse og antagelser har haft en påvirkning på denne del af skriveprocessen. Et bevidst fokus og opmærksomhed på denne udfordring har betydet, at jeg har fået evalueret mine tolkninger med eksterne vejledere fra DJ.

Reliabilitet

Det har ikke været muligt at kontrollere, om alle respondenter er jagttegnaspiranter eller, om nogle er jægere, jagttegnsundervisere eller ikke har relation til jagt. Dette skyldes, at spørgeskemaet kan tilgås via et URL-link. Det har derfor ikke været muligt at kontrollere, om undersøgelsen er delt med andre end jagttegnaspiranter. Det antages dog, at alle respondenter er jagttegnaspiranter, da undersøgelsen er distribueret i DJs interne netværk.

Som tidligere nævnt, har mange af informanterne haft jagttegn i mange år og kan dermed have haft problemer med at genkalde deres daværende motivationer og forventninger. Derimod er informanterne alle eksperter i deres egne nuværende motivationer og forventninger.

Reliabiliteten i nærværende undersøgelse er fornuftig, da der er fundet god overensstemmelse mellem empirien fra spørgeskemaundersøgelsen, fokusgruppeinterviewene og de relaterede studier.

Nærværende undersøgelse er på flere måder gentagelig. På baggrund af spørgeskemaundersøgelsen, hvori der forefindes sociodemografiske baggrundsvariabler samt interviewguiden og transskriptionen vil det være muligt at genafprøve undersøgelsen. Dog må der tages forbehold for at interviewene er semistruktureret. Afprøves undersøgelsen med andre informanter, vil der grundet menneskets forskellige tænkemåder, holdninger og udtryk skabes belæg for at stille andre opfølgende spørgsmål. Studiet vil derfor kunne gentages, men empirien vil ikke direkte kunne duplikeres.

Gennemsigtighed

For at gøre undersøgelsens processer gennemsigtige er der i specialet vedlagt en (semi)struktureret interviewguide, en spørgeskemaundersøgelse, transskriptioner af interviewene samt resterende anvendt data. Derudover er der i metodeafsnittet redegjort for alle undersøgelsens processer inkl. databearbejdningen.

Generaliserbarhed

Nærværende undersøgelse understøttes af svar fra 1,5-3% af jagttegnaspiranterne i 2018. Derudover interviewes 8 jægere ud af Danmarks ca. 226.600 jagttegnsberettigede (Danmarks Jægerforbund, 2018). Undersøgelsens deltagere repræsenterer således kun en meget lille del af Danmarks samlede skare af jægere og jagttegnaspiranter. Dog er resultaterne af nærværende undersøgelse i overensstemmelse med andre studier på området, hvilket betyder, at der kan tales om en analytisk generaliserbarhed. Altså kan resultaterne af nærværende undersøgelse betragtes som vejledende for, hvad man kan forvente af andre lignende situationer og/eller undersøgelser.

6.4.4 Kritik af teori

Den kombinerede teori mellem indre og ydre motivation og Maslows behovspyramide har udgjort specialets primære teoriramme. Teoriens applikation på empirien har været givende i det omfang, at dens resultater giver en pejling på de behov, deltagerne har. Derudover har teorien vist, hvilke motivationer der med stor sandsynlighed vil mindskes eller styrkes over tid. Altså har teorien tjent sit formål ved at opfylde det formål, som fra starten var tiltænkt.

Teorien har mange styrker, som præsenteret i afsnit 3.2, men også nogle svagheder. Først og fremmest er perspektivet på motivation udelukkende baseret på behov, hvor andre former for motivation fx drift, ønske og formål, incitament og forventning og hedonisme (Katzenelson, 2017) således er undladt.

Det anden store kritikpunkt af teoriens anvendelse er, at der ikke er en direkte kobling mellem motivationer og de bagvedliggende behov. Derfor bliver en subjektiv inddeling af motivationerne i kategorier er nødvendig. Dette betyder, at deltagernes motivationer kan være fejlplaceret i teorien, hvilket i sidste ende kan medføre fejlbehæftede og misvisende konklusioner.

Slutteligt kan teorien kritiseres for at være for bred, idet Maslows teori tager udgangspunkt i, at menneskets behov skal dækkes i rækkefølge. Et behov kan dermed ikke opstå med mindre, at et understående behov er dækket. Ved at anvende behovspyramiden indenfor jagtmotivation, vides det ikke hvorledes og i hvilket omfang, deltagernes andre behov dækkes udenfor jagtregi. Dermed kan det være svært at gennemskue, om jagt kan dække alle områder af behovspyramiden, eller om jagt generelt kun kan dække bestemte behov.

7 Konklusion

Specialeafhandlingen har til formål at skabe viden om jægere og jagttegnaspiranternes forventninger og motivationer til jagt, og hvorledes disse forventninger bliver mødt efter erhvervet jagttegn.

På baggrund af spørgeskemaundersøgelsens resultater kan det konkluderes, at størstedelen af de undersøgte jagttegnaspiranter motiveres af *naturoplevelserne*, og næstefter motiveres lidt under halvdelen af *det sociale fællesskab* og *at skyde sin egen mad*. De resterende motivationskategorier er kun repræsenteret af besvarelser fra 1/5 af respondenterne eller under. Det kan på baggrund af diskussionen yderligere konkluderes, at resultaterne på flere punkter er i overensstemmelse med den danske jægerstands motivationer.

Fra resultaterne og diskussionen ses en sammenhæng mellem respondenternes motivationer og alle opstillede sociodemografiske baggrundsvariabler. Især jagttegnaspiranternes, køn, bosted, alder, inspirationskilde og uddannelsesniveau havde påvirkning på de tre ovennævnte motivationer.

Det fremgår, at størstedelen af respondenterne forventer at gå på jagt 1-2 dage om året med et årligt økonomisk jagtforbrug på under 10.000 kr. Størstedelen forventer at skyde mellem 0-5 stykker vildt årligt og gå på jagt efter hjortevildt. Der er kun fundet sammenhæng mellem én af de opstillede sociodemografiske baggrundsvariabler og respondenternes forventninger. Om respondenterne har familiære jagtrelationer eller ej har stor indflydelse på, hvor meget og hvor lidt de forventer af antal jagtdage pr. mdr. og deres årlige jagtforbrug.

På baggrund af udtalelser fra informanterne, relaterede studier og respondenternes egne svar kan det konkluderes, at en stor del af respondentens forventninger sandsynligvis ikke vil blive indfrie på

jagterne. Diskussionen peger på, at mange respondenters forventninger ikke er i overensstemmelse med, hvad informanterne og de relaterede studier beskriver om den danske jagtpraksis. Det konkluderes yderligere, at respondenter med familiære jagtrelationer i højere grad end respondenter uden vil opleve, at deres forventninger bliver mødt.

Med afsæt i resultaterne fra teoriens applikation på informanternes udtalelser konkluderes det, at respondenterne vil opleve nye motivationer for jagt efter erhvervet jagttegn. Udtalelserne og teorien peger på, at respondenter med motivationer påvirket af indre faktorer i høj grad vil fastholde deres oprindelige motivationer, hvorimod at respondenter med motivationer påvirket af ydre faktorer i høj grad vil opleve nye og stærkere motivationer efter, at de har genereret erfaringer med jagt.

Med udgangspunkt i ovenstående konklusioner kan det konstateres, at jagttegnaspiranternes demografi har stor påvirkning på deres motivationer og forventninger. Jagttegnaspiranternes sociodemografiske baggrundsvariabler, især om de har jagtrelateret familie eller ej, har endvidere stor påvirkning på det omfang, jagttegnaspiranterne vil opleve at deres forventninger bliver mødt efter de har erhvervet jagttegn. Med en forventelig større urbaniseringsgrad af jagttegnaspiranter vil flere kommende jagttegnaspiranter sandsynligvis opleve, at deres forventninger ikke bliver mødt på jagtudøvelse. I understående kapitel præsenteres derfor anbefalinger med henblik på, at forbedre forholdene for nye jægere med få jagtprivilegier.

8 Perspektivering

En del af nærværende opgaves formål er at fremsætte anbefalinger af relevans for interventioner i DJs undervisning af jagttegnaspiranter og lokale jagtforeninger. Anbefalingerne har til formål at operationalisere og omsætte specialets resultater til praksis i de institutioner, der arbejder med formidling af jagtkulturen. Anbefalingerne er baseret på den viden, som er tilvejebragt gennem specialets undersøgelse.

8.1 Anbefalinger til DJs undervisningsansvarlige medarbejdere

Følgende anbefalinger tager udgangspunkt i, at mange af undersøgelsens respondenter ikke besidder forventninger, der er i overensstemmelse med jagts generelle praksis.

Det anbefales, at der i DJs undervisningsmateriale og undervisning inkorporeres viden om økonomiske, relationelle samt jagtadgangsmæssige forhold. Heri anbefales, at jagttegnaspiranternes pensum bliver opdateret med viden om ovenstående forhold, at jagttegnsunderviserne gøres opmærksom på at undervise i ovenstående forhold samt at DJ udvikler et løsningsforslag med udgangspunkt i at imødekomme jagttegnaspiranter og novicejægere med færre jagtmæssige privilegier.

8.2 Anbefalinger til DJs lokalforeningsansvarlige

Af specialets undersøgelse fremgår det, at respondenternes sociodemografiske baggrundsvariabler har stor påvirkning på deres motivationer for jagt. På baggrund heraf anbefales det, at DJ udarbejder information rettet mod deres lokalforeninger. Heri anbefales det, at informationen bør indeholde en

oversigt over sammenhænge mellem jægere og jagttegnaspiranternes motivationer og deres sociodemografiske baggrundsvARIABLES, at informationen indeholder løsningsforslag til imødekomme af motivationerne, og at de ansvarlige lokalforeningsbestyrere bliver undervist om emnet.

Endvidere viser specialets undersøgelse, at urbaniseringen og udviklingen af jagtkulturen har medført, at et stigende antal kvinder og byboere påbegynder jagttegnundervisning. Det anbefales derfor, at DJ sammenligner nærværende undersøgelsesresultater med deres interne medlemstal for at være undersøgende og få mere bevidsthed, om der forefindes en sammenhæng. I tilfælde af sammenhæng anbefales det, at DJ i højere grad udvikler tiltag for at tilgodese målgruppernes jagtrelevante motivationer og interesser. Derudover anbefales det, at DJ generelt retter fokus mod at rekruttere flere jagttegnaspiranter fra disse målgrupper.

8.3 Generelle betragtninger

Undersøgelsen viser, at jagt er blevet en rekreationel friluftaktivitet i takt med den øgede urbanisering og friluftlivskultur. Dette kommer til udtryk i jægerstandens og jagttegnaspiranternes motivationer, der primært er af rekreationel og selvaktualiserende karakter. Samtidig viser undersøgelsen, at jagt er et håndværk der kræver viden, der tilegnes gennem erfaringer. Nogle respondenter har angiveligt hverken har erfaringer eller relationer i jagtregi. Dermed har mange novicejægere formentlig færre muligheder for jagtadgang og dermed jagterfaring. Det anbefales derfor, at der oprettes flere tiltag for novicejægere, der tilgodeser denne gruppes muligheder for tilegnelse af erfaring grundet øget muligheder for jagtadgang. Tiltagenes formål bør være at styrke novicejægerens erfaringer og imødekomme novicejægerens mere rekreative og selvaktualiserende motivationer. Tiltagene bør endvidere sikre, at flere jægere får adgang til jagtrelaterede friluftaktiviteter i naturen. Et eks. på sådan et tiltag kunne være, at DJ indgår et samarbejde med Naturstyrelsen, hvor de fremlejer statsejede jagtarealer i mindre parceller, så alle danske jægere har adgang til økonomisk overskuelige jagtarealer.

Undersøgelsen viser, at størstedelen af respondenterne blev introduceret til jagt gennem, familie, venner eller arbejde. Dermed har få taget jagttegn på baggrund af andre inspirationskilder. Af denne grund anbefales det, at jagtorganisationer samarbejder med idrætsinstitutioner, skoler, gymnasier, friluftorganisationer og andre institutioner med henblik på at øge viden om jagt og natur hos den danske befolkning. Samarbejdet skal fordre flere danskere til at tage jagttegn og til at aktivere sig selv i naturen. Det vil være formålstjenende for den danske jagts renommé og i overensstemmelse

med profilen for den moderne jæger, at fortælle historien om jægeren som en aktiv naturbruger og engageret friluftsmenneske.

Slutteligt kan det nævnes at problemformuleringen i nærværende speciale er bred. Specialet kan dermed anses for at være et pilotstudie for, at finde ud af hvilken forskning der mangler inden for dele af jagtområdet. Derfor anbefales det, at der med udgangspunkt i nærværende undersøgelse foretages dybere undersøgelser af jagttegnaspiranternes motivationer og forventninger til jagt, samt hvordan problemerne vedr. manglende jagtadgang kan løses.

Litteraturliste

Andersen, I. (2002). *Den skinbarlige virkelighed: Om vidensproduktion inden for samfundsvidenskaberne*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.

Andkjær, S. (2005). *Friluftsliv under forandring: En antologi om fremtidens friluftsliv*. Slagelse: Bavnebanke.

Asferg, T. (2006). Nyjægertal. *Jæger*, 15(8).

Braun, V., Clarke, V., & Wate, P. (2016). Using thematic analysis, I B. Smith, & A. Sparkes, *Routledge Handbook of Qualitative Research in Sport and Exercise* (191-205). New York, USA: Routledge.

Buus, M. (2007). Jagt som binæring i fiskersamfund i Thy ca. 1880-1950. *Fortid Og Nutid*, 1. Hentet fra <https://tidsskrift.dk/fortidognutid/article/view/75393>

Christensen, T. K., Balsby, T., & Mikkelsen, P. (2018). *Vildtudbyttestatistik og vingeundersøgelsen for jagtsæsonerne 2016/17 og 2017/18*, Miljøstyrelsen, Institut for Bioscience. Aarhus Universitet.

Danmarks Jægerforbund (2018). Om jagt og jægere. Læst den 24. September 2018, fra: <https://www.jaegerforbundet.dk/om-dj/hvem-er-vi/om-jagt-og-jaegere/>

David, M., & Sutton, C. D. (2009). *Social research: The basics*. London: Sage Publ.

Den Danske Ordbog. (u.d.). Forventning. Læst den 26. September 2018, fra:

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=forventning>

Engsbye, L. (2006). Ny eller ung. *Jæger*, 15(8).

Price, T. D., & Gebauer, A. B. (2005). *Smakkerup Huse: A late Mesolithic coastal site in northwest Zealand, Denmark*. Aarhus, Danmark: Aarhus Universitetsforlag.

Gorman, P. (2014). *Motivation and Emotion*. Florence: Taylor and Francis.

Halkier, B. (2002). *Fokusgrupper*. Gylling: Samfundslitteratur og Roskilde Universitetsforlag.

Hansen, H. P. (2001). *Jagt i Danmark år 2000: Analyserapport*. Aarhus, Danmark: Aarhus Universitetsforlag.

Hansen, H. P., Peterson, M. N., & Jensen, C. (2012). Demographic transition among hunters: A temporal analysis of hunter recruitment dedication and motives in Denmark. *Wildlife Research*, 39(5).

Hein, H. H. (2009). *Motivation - Motivationsteori og praktisk anvendelse* København: Hans Reitzels Forlag.

Jacobsen, L. B., Jensen, F. S., Bakhtiari, F., & Thorsen, B. J. (2014). *Friluftslivets nationaløkonomiske fodaftryk*, Københavns Universitet, Institut for fødevare- og ressourceøkonomi. Københavns Universitet.

Jensen, C. (2007). *Nyjægere i Danmark: en undersøgelse af unge og nye jægers baggrund, motivation, jagtadfærd, viden og holdninger til jagt og natur*. Rønne: Danmarks Jægerforbund.

Kanstrup, N.. (2006). Fra Novice til Nimrod. *Jæger*, 15(8).

Katzenelson, B. (2017). "motivation" motivation. Læst den. 27. December 2018, fra:
[http://denstoredanske.dk/Krop, psyke og sundhed/Psykologi/Psykologiske termer/motivation](http://denstoredanske.dk/Krop,_psyke_og_sundhed/Psykologi/Psykologiske_termer/motivation)

Larsen, L. (2008). Jagt i Odder Ådal - fra livsform til fritidskultur. *Landbohistorisk Tidsskrift*, 5(1), 9-28. Hentet fra <https://tidsskrift.dk/landbohist/article/view/3330>

Dahler-Larsen, P., & Dahler-Larsen, A. M. (1999). Fokusgrupper i teori og praksis. *Politologiske skrifter*, (2).

Lundhede, T., Jacobsen, J. B., & Thorsen, B. J. (2008). A hedonic pricing model for hunting in Denmark. *Scandinavian Forest Economics*, (42), 23-33.

Lundhede, T., Jacobsen, J. B., & Thorsen, B. J. (2015). A hedonic analysis of the complex hunting experience. *Journal of Forest Economics*, 21(2), 51-66.

Mauritsen, A. L. (2018). *Kvantitativ Metode*. Læst den 17. December 2018, fra:
<http://metodeguiden.au.dk/alfabetisk-oversigt/generelle-metodiske-overvejelser-og-problemstilinger/kvantitativ-metode/>

Mauritsen, A. L. (2018). *Formulering af spørgsmål*. Læst den 27, December 2018, fra:
<http://metodeguiden.au.dk/alfabetisk-oversigt/generelle-metodiske-overvejelser-og-problemstilinger/formulering-af-spoergsmaal/>

Miles, M. B., & Huberman, M. A. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Thousand Oaks: SAGE Publications.

Nielbo, K. L. (2017). *Triangulering*. Læst den 27. December 2018, fra:
<http://metodeguiden.au.dk/alfabetisk-oversigt/generelle-metodiske-overvejelser-og-problemstilinger/triangulering/>

Nielbo, K. L. (2018). *Deskriptiv Statistik*. Læst den 6. November 2018, fra: <http://metodeguiden.au.dk/alfabetisk-oversigt/kvalitativ-og-kvantitativ-analyse/kvantitativ-analyse/deskriptiv-statistik/>

Renolen, A. (2011). *Psykologi - for sundhedsprofessionelle*. København.: Gads Forlag.

Richter, J., & Noe-Nygaard, N. (2003). A late mesolithic hunting station at Agernæs, Fyn, Denmark: differentiation and specialisation in the late Ertebølle culture-heralding introduction of agriculture? *Acta Archaeologica*, 74, 1-64.

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78.

Schjødt, U. (2018) *Surveys*. Læst den 7. Oktober 2018, fra: <http://metodeguiden.au.dk/surveys/>

Smith, B., & Sparkes, A. (2016). Interview. I B. Smith, & A. Sparkes, *Routledge Handbook of Qualitative Research in Sport and Exercise* (s. 110-130). New York, USA: Routledge.

Winckelmann, I. (2018). Udvikling i jagttegnsaspiranter, haglskydeprøve og riffelprøve. Rønde: Danmarks Jægerforbund.

Bilag A – Hansens tabel for jægerstandens motivationer

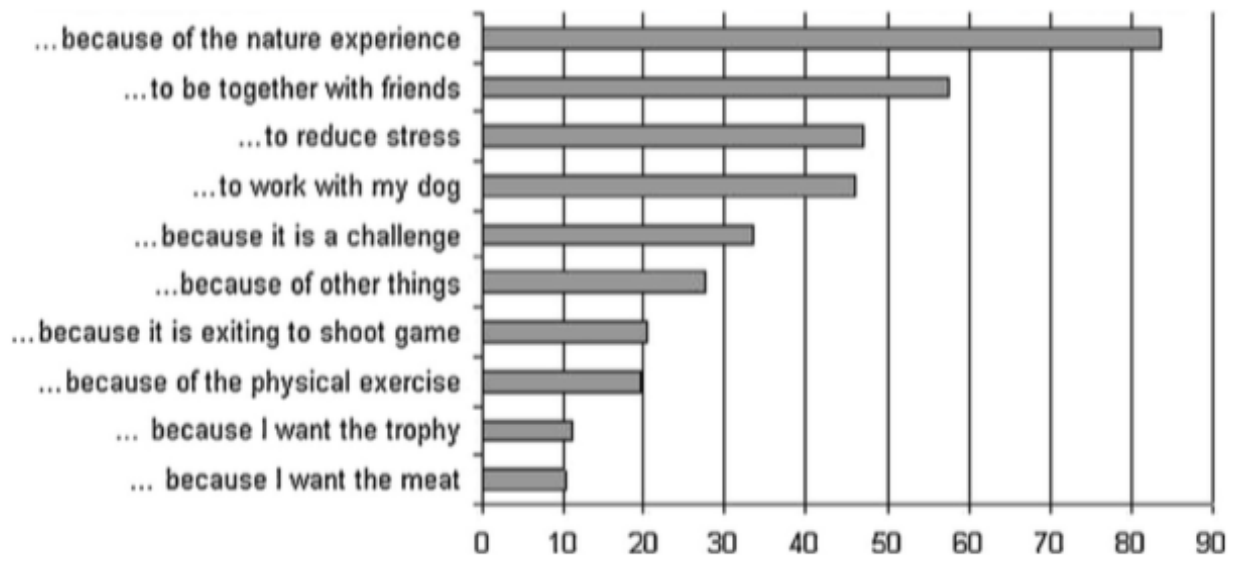
Relativ svarfordeling

jeg går/gik på jagt for at være sammen med gode venner	65,9%
jeg går/gik på jagt, fordi det er spændende at skyde levende vildt	11,4%
jeg går/gik på jagt for udfordringens skyld	24%
jeg går/gik på jagt for at få fred og ro fra en stresset hverdag	43,1%
jeg går/gik på jagt for trofæets skyld	6,4%
jeg går/gik på jagt for kødets skyld	9,7%
jeg går/gik på jagt for naturoplevelsen	85%
jeg går/gik på jagt, fordi jeg kan lide at arbejde med hunde	29,6%
jeg kan ikke forklare hvorfor	2,1%

(Hansen, 2000, s. 81)

Bilag B – Lundhede, et. al. tabel for jægerstandens motivationer

(Lundhede, Jacobsen, & Thorsen, 2015, s. 58)